

...och den andra änden av kedjan skälver...

Ett skådespel i två delar

OBS: All offentlig uppförande (kommersiell, ideell, professionell, amatörmässig) av denna pjäs är endast möjlig med författarens tillstånd. För att framföra pjäsen, vare sig i Ryssland eller utomlands, krävs tillstånd i förväg, vilket måste inhämtas personligen från författaren via e-post ptushkina@mail.ru.

Författaren tillåter inte att några ändringar görs i texten, att scener förkortas eller byter plats, att karaktärernas namn eller ålder ändras, eller att pjäsen byter namn.

Brott mot upphovsrätten lagförs enligt Ryska federationens lagar och internationell rätt.

"Och plötsligt blev det jubel i hans själ, och han stannade till och med en minut för att hämta andan. Det förflutna, tänkte han, är förbundet med nuet genom en oavbruten kedja av händelser, den ena härrörande ur den andra. Och det föreföll honom som om han nyss hade sett båda ändarna av denna kedja; att han rörde vid ena änden, och att den andra skälvde till."

A. Tjechov, "Studenten"

Personer

ANTON TJECHOV, 30 år.

MASJA, hans syster, 27 år.

MISJA, yngre bror, student.

JEVGENIJA JAKOVLEVNA, deras mor.

PAVEL JEGOROVITJ, deras far.

LIKA MIZINOVA, 20 år.

DUNJA EFROS, 25 år.

ISAAK LEVITAN, 29 år.

SOFJA KUVSJINNIKOVA, 43 år.

DMITRIJ KUVSJINNIKOV, hennes man.

IVANENKO, 28 år.

OLGA KUNDASOVA, 25 år.

POLJA, ung tjänsteflicka i Tjechovs hem.

OKÄND DAM, omkring 40 år.

Handlingen utspelar sig i Moskva, i ett tvåvåningshus på Sadovo-Kudrinskaja-gatan, som då hyrdes av familjen Tjechov.

April. 21, 1890.

Första delen

En kommentar för herrar skådespelare, regissörer, scenografer och alla andra som råkar vara inblandade i en uppsättning av denna pjäs. Leta inte efter historiska paralleller, allusioner, djupare undertext, sensationer eller vågade tolkningar! Författaren behärskar inte sådant!

... Det var bara det att författaren en gång var en liten flicka som, med slutna ögon, kunde drömma i timmar om det där livet, det "som vinden fört bort". Och nu, som vuxen kvinna, försöker hon ge uttryck åt den lilla flickans drömmar, också dem "förda bort av vinden". Vinden för bort vår gårdag, ögonblicket av omotiverad hänförelse denna morgon, och en mans märkligt eftertänksamma blick som svepte över dig, alldeles nyss...

Åh, nådige Gud! Är det inte just för att våra känslor är immateriella, som vinden, för att vi mer medvetet ska värna om dem i just det ögonblick de överväldigar oss?

Min första kärlek var inte en klasskamrat, inte en kompis till min storebror, inte en pojke från gården, inte en filmidol, inte Robertino Loreti, inte Fidel Castro, utan författaren Tjechov. Det var en verklig och glödande kärlek, drömsk och sensuell, passionerad och hänsynslös, full av motsättningar och hopp. Jag drömde inte om en porträttbild, utan om en levande man. Jag visste hur han rörde sig, hur han log, hur hans röst lät och vilka tonfall han hade. Jag avgudade hans gester, det öppna, godmodiga och förtroendefulla uttrycket i hans ansikte, hans försvarslösa, spänt eftertänksamma blick, kanske beroende på närsynthet.

På besök hos en berömd skådespelerska viskade min mamma till mig: "Där är Tjechovs fru!" En kraftig, gammal, men på något sätt speciell kvinna. Hur skulle jag kunna veta om legenden är tung att bära för levande axlar?

Där – hans fru! Och jag greps av upphetsning och hänförelse över att vara nära hans närvaro. Hans fru, hon var här. Då måste HAN snart komma in! Vad angick det mig med Tid, Rum och Datum? Jag kom inte ens på tanken hur det kunde vara möjligt, HAN ung, och hon mycket gammal? Och brydde jag mig ens om hans ålder? Knappast!

Och jag blir upprörd, jag svävar mellan liv och död, växlande mellan feberfrossa, och jag har en absolut förkänsla – en förväntan – att HAN när som helst ska träda in! Att han ska se mig i gungstolen, avsides från alla, så omöjligt vacker och kärleksfull ... och att han ska förälska sig vid första ögonkastet och för alltid! Min mormor brukade säga: "Lita på Gud, men var inte för korkad!" Och jag försökte att "inte vara för korkad". Jag, sju år gammal, försökte göra min hållning bedårande och min blick öm för HONOM, som när som helst skulle komma in. Och jag plågades inte av dåligt samvete inför hans fru, som satt där strax bredvid.

HAN kom aldrig in den gången, även om någon, som av en slump, ständigt gick in och ut. Och varje gång upplevde jag en chock. Och länge därefter gick jag på promenader förbi det huset, där hans fru hade varit på besök, och hoppades fortfarande på en tillfällig möjlighet att möta honom. Av någon anledning "placerade" jag in honom i Nevskij och Upprorrets plats och väntade mig att han en dag skulle kliva av en spårvagn. Åh, hur beredd jag var på mötet med honom!

Och vid åtta års ålder krossades mitt hjärta! I skolan, på en lektion, efter genomgången av berättelsen om Vanjka Zjukov, fick jag veta att Tjechov var död. I mitt medvetande rymts fortfarande inte missförhållandet mellan våra liv.

Men stor kärlek är mäktig över både tid och rum, över datum. Kärleken till den döda Beatrice gjorde Dante till ett snille. Hela "Den gudomliga komedin" är bara drömmar om ett möte med den älskade. Dante hade det lättare; för honom var det självklart att Själlen är odödlig. Han längtade efter Beatrice, eftersom han älskade henne med en verklig, glödande kärlek. Så "längrade" jag efter Tjechov. Men Dante hade det lättare; han trodde på ett återseende med Beatrice, han längtade i väntan på mötet.

Åh, nådige Gud, var, ack var finns nu dessa män, klädda så högtidligt, även på vardagarna? Var finns de, med sina manér, milda, ädla och behärskade, både i vardagen och under katastrofer? Med sin goda uppfostran, sin

vördnad för kvinnor? Med sin oemotståndliga, bedårande och hemligt syndiga utstrålnings? Med sin dygd, så uppenbar och allmänt förekommande, att själva dygden tedde sig som en nästan ordinär egenskap, oförmögen att ge en personlighet betydelse. Utöver dygden krävdes talang eller intelligens, charm eller gränslös altruism, hjältemod eller askes, briljant kvickhet eller encyklopedisk kunskap, infernaliskhet, eller ståndaktighet under ödesdigra omständigheter ...

Och var, ack var finns kvinnorna från min barndoms drömmar? De nervösa och raffinerade, de långsamma, eleganta och stolta? Kvinnorna, vars passioner är djupa och vars uttryck för passion är behärskade? Hos vilka sunt förnuft inte förringade, utan fördjupade kärlekens lidanden? Och vilkas kärlek alltid vävdes samman med plikt, heder, altruism och förtröstan på Guds vilja? Även när de stannade hemma, kammade de sig noggrannare än vi gör när vi går ut bland folk. Och deras spetsar skimrade gulaktigt och friskt. Deras spetsars eviga höst! Och var och en hade sin egen stil och atmosfär, som endast förvärfvas genom erfarenhet av kärlek, hopp, förväntningar, lidande och tålmod. Och de svepte in sig i sin kärlek, som i dyrbar päls, och var litet matta och liknade drottningar.

Och var, ack var, nådige Gud, andas dessa rum, upplysta av ljus? Rummen där Livet, Kärleken och Döden är närvarande? Och där det Eviga oupphörligt förhåller sig till de flyktiga vardagsdetaljerna. Som om det Eviga och det Flyktiga i två sammansmälta kärll oupphörligt flödar från det ena till det andra.

Och endast på Teatern kan man gång på gång mana fram ur glömskan de ögonblick som vinden fört bort! Är dessa ögonblick en illusion? Kan man med slutgiltig säkerhet kalla sammanblandningen av ynklig sannolikhet och levande skådespelares äkta känslor, känslor så vackra som blommor, för en illusion?

Åh, nådige Gud, låt mig återfå och bevara denna trånga tambur, som delas i två lika, ganska smala delar av trappan som leder upp till andra våningen. Trappstegen är täckta med en röd matta, fäst med blanka mässingsstänger. Räcket är klätt med samma röda sammet med fransar. Den högra delen av tamburen är tom. I den vänstra står en trähatthylla. Den stora och djupa fönsterbrädan i fönstret som vetter rakt mot publiken, tjänar tydligt som ett bord vid hatthyllan.

Till höger finns dörrarna, entrédörren och dörren till köket. Till vänster, till Anton Tjechovs arbetsrum.

Arbetsrummet är stort, med två fönster mot gården. I fönstren hänger gardiner, och ovanför dem syns de kala grenarna från förgården. Mörka

tapeter, en hög kakelugn. Ett skrivbord, bokhyllor, ett runt bord med duk, fåtöljer och en soffa runt bordet, allt i vita överdrag. En matta på golvet. På väggarna fotografier och små tavlor. Många fotogenlampor av olika former och storlekar. På skrivbordet står ljusstakar i form av drakar. Längs den vänstra väggen ytterligare två dörrar – till Antons och Michails sovrum.

Mitt i rummet står en öppen plywood-resväska, hopbundna boktravar, på fåtöljerna och soffan ligger tidskrifter, tidningar, mappar med arkiv.

Det är dunkelt och tyst, och klockorna från Moskvas fyrtio kyrkor ringer.

Och allt upplyses bara av ett enda ljus, som står i tamburen på fönsterbrädan.

Och den enda levande varelsen är Polja, som just har skurat golven i tamburen.

Och som på en trolsk bild, tänds plötsligt två ljus av sig själva på bordet hos Anton och lyser upp honom, iklädd filtstövlar och en halsduk lindad runt halsen. Han sorterar noggrant, allvarligt och ansvarsfullt ner brev i mappar. Han är sysselsatt med att ordna sin korrespondens, som inför en resa eller döden.

Klockorna tystnar. Och i deras ställe träder andra, mer vardagliga ljud, först blygt, sedan allt mer påträngande, in. Anton hostar till, Polja skrapar med trasan, Masja, klädd i en mörkrandig klänning, som en tonåring, har redan på morgonen noggrant kammat sig, trampar nerför trappan.

MASJA. (Till Polja) Varför eldar du inte i kakelugnarna? Huset är alldeles kallt! Herregud, vilken ruskig, kall och sen vår! Vilka kostnader för ved! Varför eldar du inte, Polja?

POLJA. God morgon, fröken! Er far har inte sagt åt mig att elda, utan beordrat mig att städa.

MASJA. Pappa ska bestämma igen! God morgon, Polja! Låt honom hålla sig till sitt eget! Denna städning...

POLJA. Så vad ska jag då...

MASJA. Tyst! Anton Pavlovitj hostar... Inbillade jag mig?

POLJA. Er far resonerar på gamla viset; att man inte får städa efter Anton Pavlovitjs avresa – det ger otur.

MASJA. (Lyssnar inte på henne) Eller hostar han? (Går oroligt av och an) Varför har det plötsligt kommit drag härifrån och varifrån? Varför har dörrarna slutat sluta tätt? Och allt på en gång! Allt går sönder, går i kras! Huset vill inte, vill inte släppa ifrån sig Antosja!

POLJA. (För sig själv medan hon tvättar golvet) Det är bara en vidskepelse från er far.

MASJA. (Lyssnar upp mot andra våningen) Herregud, ge mig tålamod! Flyttar hon möbler? Varför? Hela veckan har hon härskat här! (Med gråtmild röst) Jag är utmattad. Inte ens på Antosjas avresedag får någon vara ifred! Och Anton arbetar ju! Arbetar jämt! Och ingen, ingen vill förstå det!

Något dånar till där uppe, och Masja rusar uppför trappan. Jevgenija Jakovlevna kommer ut från köket med en plockad kyckling i händerna.

MOR. (Till Polja, lågt) Är det något som hänt igen?

Polja breder ut armarna.

MOR. (Andäktigt) Guds Moder, Kazans drottning, fräls och förbarma dig! (Uppåt) Vad hände? (Inget svar, då högre, med panik i rösten) Marusja! Marusja! Marusja!

MASJA. (Uppifrån, lågt men med stark förtret) Kan inte ni också låta bli att oroa er, mamma!

MOR. Har han inte slagit sig?

MASJA. Nej, nej, det är ingenting.

MOR. (Korsar sig och helgar sig med den plockade kycklingen) Stackars min gosse, han tar ingen hänsyn till sig själv!

POLJA. Pavel Jegorovitj är så bestämd, övervakar allt, befaller allt.

MOR. Allt på honom, allt på honom! (Försvinner in i köket)

MASJA. (Uppifrån) Polja, gör färdigt där nere och kom och hjälp mig här uppe.

POLJA. Genast, fröken, oroa er inte, genast.

FADERN. (Skymtas) Manja, var inte arg, man måste ... folk ska ju komma och ta farväl ... det är ju så ... man måste.

MASJA. Måste, måste! Vi flyttar från flygeln om en vecka! (Kommer nerför, kastar en snabb blick på golven, rättar till något, blåser ut ljuset på fönsterbrädan)

MASJA. Misjka köper ljus, och han försöker alltid ta de dyraste.

Polja går uppför.

FADERN. (Uppifrån) Polja, kom hit! Ordning är husets prydnad, oordning är en styggelse!

MASJA. Styggelse, Sodom och Gomorra... (Går uppför)
Sodom-Sodom-Gomorra-Gomorra... (Skrattar till)

Under Antons fönster skäller en hund. Och en vacker ung röst: "Korbo! Korbosjka! Korbo-sjka, skäller du på mig? På mig? Tack ska du ha! Aj-aj-aj... Okej, duktig, duktig, smutsa inte ner mig med tassarna! På tre dagar har alla glömt mig här, inte bara du!" Till svar ett troget gnäll. Anton skrattar, piggnar till, skyndar ut i tamburen och slår upp dörren.

ANTON. Zjamé!

Och en ung, majestätiskt vacker kvinna kliver över tröskeln, som en tung, graciös kär! där en hel storm slår.

LIKA. (Upprörd och andfådd) Förlåt mig! Eller så vänder jag mig om och går för alltid.

ANTON. (Stänger dörren försiktigt och halvhögt) Lika, ni som är underbar, förtjusande i fjärde potens! Jag vet inte vad jag är skyldig till, men var god... Ett ögonblick, jag ska genast falla på knä... (Kastar en snabb blick omkring sig och går ner på ett knä) Detta med mina hemorrojder... Förbarma er, gudomliga, sköna, unga! För den olägenhet jag vållat er, förlåter jag er gärna, bara det inte händer igen!

LIKA. När ska ni vara allvarlig med mig? Ni är en outhärdlig människa! Aldrig? Vänta, jag har inte gett er lov att resa er. På onsdag skulle vi gå på teater, om ni minns... I ert ställe kom Misja. Res er inte upp nu! Låt, låt Masja få se! Jag frågade Misja om er. En lovsång till den älskade brodern och ynkliga, övertygande ursäkter om att ni har så mycket att stå i. Jag blir förolämpad och dyker inte upp på torsdagen eller fredagen.

ANTON. (Hastigt) Er frånvaro har varje gång noterats av mig!

LIKA. Jag kan inte sitta still av ilska, naturligtvis!

ANTON. Jag har saknat er så hemskt mycket!

LIKA. Äntligen! Pavel Jegorovitj... Pavel Jegorovitj! Skickar bud för att fråga om jag är frisk och om jag ska komma och ta farväl av er! Farväl! (Vänder sig om och låtsas vilja gå)

ANTON. (Kvickt griper tag i hennes ben) Nå-å, nu har jag er vid foten! (Tar av henne ena stöveln) Ge mig den andra! (Tar av den andra)

LIKA. (I panik) Res er upp, res er upp! Masja kommer!

ANTON. Låt Masja se hur ni plågar mig!

LIKA. Res er upp! (Drar i honom)

ANTON. (Reser sig) Kom med mig! Jag ska sätta er i fåtöljen bredvid mig. (Tar av henne kappan) Där kan ni plåga mig bekvämare. (Skakar lätt på kappan och hänger upp den)

LIKA. (Oroligt) Är det bestämt?

Anton erbjuder henne sin arm i krok.

LIKA. Är det – i dag?

Anton trär hennes arm under sin.

LIKA. Så ni ger er verkligen ut på asketens väg?

ANTON. (För henne mot sitt rum) Jag har redan gett mig ut. Känner ni? Lukten av kyckling sprider sig i hela huset. Syster, mor, far, tjänstefolk – alla i uppståndelse!

De går in i arbetsrummet.

LIKA. Det är kallt hos er. Är alla friska?

ANTON. Hela denna jämmerdal är vid hälsan, Gud vare lov.

LIKA. Och alla är hemma?

ANTON. Studenten ska avlägga sin sista examen i dag. (Frigör en av fåtöljerna från papper) Var god sitt!

LIKA. Om jag stör, skicka upp mig på övervåningen. (Sätter sig)

ANTON. Det ska jag absolut göra. Med er tillåtelse kan jag både prata med er och arbeta. Det här måste bli klart.

LIKA. Ja, jag går upp nu. Är de uppe?

ANTON. Jag tror de har varit uppe länge.

LIKA. Där uppe ska jag sjunga som en siren. Men ni behöver inte binds vid mig. Ni kan låta det hela gå in genom ena örat och ut genom det andra utan minsta ansträngning.

ANTON. (Sysselsätter sig med papperen) Ni koketterar, Lika, och ni koketterar skamlöst. (Omsluter skrivbordet) Här är mina kedjor! Och de knakar, och är på väg att brista på grund av er tjusning.

LIKA. Så det är från mig ni flyr ända till Sibirien? (Reser sig, går fram till en stor karta) Sibirien... Sachalin... (För fingret längs kartan) Tjechov... Tjechov... Vill ni att jag följer efter er?

Tystnad.

LIKA. Tjechov, hör ni mig över huvud taget?

ANTON. Självlklart hör jag er. Men var snäll och upprepa det!

LIKA. Jag sa – så fort ni åker, inleder jag en roman och börjar leva rullan.

ANTON. Jag gratulerar i förskott. (Hostar till)

LIKA. (Trotsigt) Amen.

Tystnad.

LIKA. Ja, jag går upp och hälsar på era.

ANTON. Ser ni hur snabbt ni började sakna mig!

Lika går ut i tamburen, står tankfullt vid trappan, går fram till hatthyllan, tar sin kappa och upptäcker en liten bok i fickan. Hon funderar, betraktar boken, sneglar mot dörren till arbetsrummet, bestämmer sig, hänger tillbaka kappan och skyndar tillbaka. Hon knackar på dörren.

ANTON. Stig på!

LIKA. (Kommer in med boken framsträckt) Här! Jag höll på att glömma. Mina lämnar tillbaka den och tackar. Tant och mamma grät av förtjusning. De tjarar på mig; "Varför åker din Tjechov till fångarna?" Min Tjechov, prata med mig bara en liten stund!

Anton skjuter undan papperen.

Lika sätter sig igen och trycker händerna mot bröstet av upphetsning.

LIKA. Varför? Herregud – jag förstår inte. Det är inte ens förnuftigt för Rysslands skull. Ni är den ende just nu som tas på allvar. Man tror på er! Man avgudar er! Hela Ryssland lyssnar på er! Ni måste skriva, skriva... Inte... Ni har inte rätt... Låt, låt det vara nödvändigt med Sachalin! Ni vet bäst! Låt det vara nödvändigt. Men varför just ni? Finns det inte många ärliga och osjälviska, men... mindre begåvade? Jag... Jag säger väl dumheter?

ANTON. (Milt) Likusja, jag skulle gå med på att hela livet avstå från vin, tobak och giftermål, bara för att få höra sådana ord.

LIKA. Sibirien är så oändligt! Och ni, genom hela Sibirien, med häst och vagn! Med er kärlek till bekvämlighet! Med er oförmåga till fysisk

ansträngning! Och på iskalla sibiriska floder! Med er hälsa! Det är vanvett! Ni kommer inte tillbaka?

ANTON. Gör mig inte till martyr, Lika!

LIKA. (Hoppar upp framför honom och rakt i ansiktet, obehagligt våldsamt och högt) Jag vet att ni hostar blod! För tre månader sedan märkte jag det! Så!

ANTON. (Hastigt) Lika, tyst! Inte ett ord till syster och mor!

LIKA. (Sänker rösten) Är inte er brors Nikolajs död i lungsot en varning för er? Varför är ni så skoningslös mot er själv? Och mot andra?..

ANTON. Lidusja, ni överdriver. Det är ingenting... (Lyfter pekfinger, ironiskt) Det är till och med bra. Det tvingar mig att vara strängare mot mig själv och att värdera tiden.

LIKA. Herregud!

ANTON. Ni är fortfarande mycket ung, Lika! Ni kan ännu inte förstå döden. Man måste arbeta och arbeta... Och det finns inget säkrare, pålitligare eller förnuftigare i livet.

Tystnad.

LIKA. Herregud! (Går runt i rummet, stannar vid fönstret) Det drar från fönstren! (Lutar sig mot kakelugnen) Kakelugnen är kall. (Går därifrån) Och vid dörren drar det. Vad är det med ert hus i dag?

Anton tar utan ett ord fram en filt från sitt sovrum och ger den till Lika.

LIKA. Tack. (Sveper in sig i filten och sätter sig bekvämt till rätta i fåtöljen.)

Anton arbetar.

LIKA. Men det var ju nyss påsk! Pavel Jegorovitj rökade hela huset med rökelse! Det var fullt av folk. Alla skrattade som galningar! Man firade med mat... gick till Kreml... till kyrkorna... hörde gudstjänsten... kören... Gick in i en kyrka... Ni såg en konstnär ni kände och frågade: "Vilken kyrka är det här?" Han vände sig om, stirrade på mig som hypnotiserad, och svarade er, utan att se på er, men så allvarligt, så värdigt: "D-d-de-vete f-n!" Vi kunde inte hålla oss, brast ut i skratt och sprang ut ur kyrkan. Var det på riktigt eller inte, Tjechov?

Anton svarar inte, utan pillar med papperen.

LIKA. Vi var på aftongudstjänsten i Kristus Frälsarens katedral. Vi såg hur er bortgångne bror hade målat väggen på läktaren. Och ni sa – Nikolaj är död, men Kristus Frälsarens katedral ska stå, i grunden, för evigt! Och

Nikolajs målningar tillhör redan evigheten. Sedan stod vi på Stenbron och plötsligt började klockorna ringa! (Nynnar) Ding-ding-dong-dong... ding-ding-dong-dong... (Paus) Så märkligt att ni inte är här i kväll. Och att ni aldrig mer kommer tillbaka till detta hus. Tycker ni inte synd om... detta hus?

ANTON. Det var bekvämt här i flygeln. Hyresvärdarna störde oss inte, vi besvärade inte dem. Och innan den här byrån bytte vi minst tio lägenheter.

LIKA. Byrån! Men jag tycker det är ett litet gotiskt slott! Så ovanligt, så olik Moskvas hus! Av någon anledning rött! Det måste finnas sådana hus i Venedig, eller i Neapel. Så vackert det var, täckt av vit snö, den kvällen när jag kom hit första gången. Minns ni?

ANTON. (Varmt) Jag minns, Likusja, självklart minns jag.

LIKA. Och här ska andra människor bo. Och allt ska vara annorlunda hos dem. Och de ska inte veta något om oss. Och de ska inte bry sig om oss. Tycker ni inte synd om det, Anton?

Masja närmar sig dörren med en bricka.

MASJA. Anton, öppna!

Anton öppnar.

MASJA. (Sträcker fram kinden för en kyss) God morgon, bror! Hur sov du? Li-ka! Är du här redan? (Går fram till Lika och kysser henne på kinden) Ska du ha kaffe?

LIKA. Hej, Masja! Bry dig inte, jag har ätit frukost.

MASJA. (Ställer ner brickan, till Anton) Hur sov du? Det är kallt hos dig. Drick ditt varma kaffe nu. Misja sprang iväg utan att äta. Mamma lider hela morgonen på grund av det.

ANTON. Sätt dig, Masja! Vi dricker kaffe tillsammans. Jag hämtar två koppar till.

MASJA. Nej, nej, jag har inte tid. Jag ska tända i kakelugnen åt dig. (Pysslar vid kakelugnen, till Lika) När du tröttnar på Antons sällskap, gå upp till far. Far tycker om dig. Drick lite kaffe med de gamla. De har redan frågat efter dig. Det är fullt kaos här. (Till Anton, bekymrat) Säg definitivt – ska jag packa ner den gamla bonjouren eller den nya?

ANTON. (Skrattar) Jag klarar mig med den gamla. (Torkar en cigarett över ljuset) Får jag?

LIKA. För Guds skull!

MASJA. (Tar ifrån honom cigaretten) Rök inte på fastande mage! (Kysser honom) Hur sov du? Tur att jag frågade, annars skulle mamma be mig packa den nya. Hon envisas! (Till Lika) Varför försvann du? Mådde du dåligt? Du har varit så dystert på sista tiden. Jag tänkte skriva till dig, men... du ser ju själv, jag har så mycket att göra, jag går inte ens på lärarinneseminariet... var inte arg. (Kysser Lika) Smalare, i ansiktet... (Till Anton) Så, den nya eller den gamla? (Går tillbaka till kakelugnen, fortsätter att göra upp eld)

ANTON. Den nya, den nya... Masja Pavlovna, du har så mycket att göra! Glöm inte, snälla, den röda skjortan som du sydde till min namnsdag! Jag vill vara misstänkt. Och fiskoljan! Och massor av blyertspennor, framför allt!

MASJA. (Rätar på sig) Nu blir det varmare! Varför sitter ni i mörkret? (Tänder lampan, genom tårar) Vår bortgångne Kolja skämtade en gång om den här puten, att den när som helst skulle föda ett dussin mindre lampor.

ANTON. (Kramar sin syster) Manjunechka, lugna dig, vad ska man göra? Inget att göra... Du är trött. Du är ju vår ledare. Utan dig blir det ingen ordning.

MASJA. (Fortfarande gråtande, snyftande) Du vet, Levitan har kommit tillbaka från Paris. Du får se – han kommer garanterat för att ta farväl av dig! Och minns du, han ville ju följa med dig! Lika, kom till kakelugnen och värm dig. Stannar du hos oss hela dagen? Stanna, stanna. Nu blir det inte ofta du ser Anton! Vilka förändringar! (Går runt i rummet och tänder alla lampor) Vördade byrå! Tack! Tack! Här, i den här byrån, har vår ungdom levt. I fyra år har vi skrattat, förälskat oss, arbetat här. Här blev Anton berömd. Hit kom vår budbärare! Den åldrige Grigorovitj kom och sa till Anton: "Ni står över alla unga författare! Vi har ingen kritik i Ryssland, och därför har ni inte blivit uppskattad som ni förtjänar." Men vi tog då inte Antons författarskap på allvar. Vi väntade bara på att han skulle bli doktor! Detta hus har upplysts av den geniale Tjajkovskij, Ostrovskij, Korolenko, Plesjtjejevs närvaro... och Levitan. Åh, om Anton inte skulle åka till Sachalin, skulle vi aldrig skiljas från er, kära gamla Byrå!

ANTON. Minnen rullar upp sin långa duk framför dig!

MASJA. Jag är orolig, hjärtat bultar. Men jag ger inte efter för mina nycker! Nej! Ingen ska nu tänka på sina egna känslor! Det viktigaste är du. Men kom ihåg, Anton, att varje minut utan dig kommer jag att vara vansinnigt orolig. Ta hand om dig och skriv till oss från vägen, åtminstone varannan dag. Annars skiter jag i allt och rusar efter dig!

ANTON. Jag har inte åkt än, och du har redan ögonen på våt fläck.

POLJA. (Bakom dörren) Marja Pavlovna, är ni här?

ANTON. God morgon, Polenka! Kom in!

POLJA. (Kommer in) Marja Pavlovna, Jevgenija Jakovlevna ber er komma.

LIKA. (Ömt) Hej, hej, Polenka!

POLJA. Jag märkte inte ens att ni kommit, fröken! Hej! Anton Pavlovitj, det har kommit post till er.

ANTON. Tack, Polenka! (Tar tidningar och brev från henne)

Polja går.

MASJA. (Till Lika) Vi väntar dig på övervåningen, Likusja! (Går)

ANTON. Drick kaffe, Lika!

LIKA. Drick ni själv! Det kallnar! Drick! Jag tar en klunk ur er kopp, om ni tillåter.

ANTON. Det tillåter jag inte. Jag har influensa.

LIKA. Det vore hedrande att bli smittad av er och dö.

ANTON. Ni lär knappast dö. Men ni kommer att hosta, snyta er och hata mig. (Bläddrar i tidningen) De sågar "En tråkig historia" igen.

LIKA. Får jag se!

ANTON. Strunt i det! Om ni läser kritik, får ni kackerlackor i ert unga huvud.

LIKA. Kan ni vara allvarlig en enda minut?

ANTON. (Tar Lika vid händerna och ser forskande på henne) Vad skulle ni vilja säga mig till avsked?

Lång tystnad.

ANTON. Lika med gyllene hår och grå ögon! (Börjar hosta och flyttar sig ifrån henne.)

LIKA. Masja har rätt.

ANTON. Och i vad då, om jag får fråga?

LIKA. Ni röker för mycket.

ANTON. Jag har många laster, Lika! Jag dricker och älskar kvinnor.

LIKA. Det är inte bra.

ANTON. (Ser länge och forskande på Lika) Ja. Usch då. (Återgår till sina papper)

LIKA. Ack, ett förspillt liv! Ge mig också en cigarett!

ANTON. (Utan att avbryta arbetet med papperen) Jag ska ge dig stryk, Mizjukova! Eller skvallra för din far. Ni – som röker! Det är ju som kompott med saltgurka!

LIKA. Var inte hycklande för en gångs skull och erkänn ärligt – ni vill bara inte slösa en cigarett på mig.

ANTON. Ja, jag är en beräknande människa, men erkänn ni också att ni bara av fåfänga vill röka en cigarett från den store författaren! Nej!

Tystnad.

LIKA. Store författare, vad vill ni helst i hela världen just nu?

ANTON. (Genast) Sysslolöshet! (Förtroligt) Och att inte åka till Sachalin! Och strunta i allt! Och gå med er arm i arm genom Paris! Men... av någon anledning måste jag titta på brev och så vidare, allt i samma stil. Jag måste, måste och måste, Lika!

LIKA. (Dricker snabbt en klunk ur hans kopp) Jag stal ändå en klunk från er. Nu vet jag vad ni tänker! Jag ska inte pröva någons tålamod längre, jag går... till Pavel Jegorovitj. (Går mot dörren)

ANTON. (Reser sig) Lika!

Lika stannar och står orörlig, utan att vända sig om, fryst av förväntan.

ANTON. Hör på, Lika! Säg där uppe, snälla, att medicinlådan inte ska röras! Jag packar själv. Det är mitt departement.

Lika nickade, skrattade till, såg sig om, väntade en stund och, då inget hände, gick hon uppför. Anton återvände till sina papper, men blicken var frånvarande, han tänkte på något annat. Jevgenija Jakovlevna smyger in.

MOR. Är du inte frisk, Antosjenka?

ANTON. (Fors far upp, överraskad, reser sig hastigt, omfamnar modern) Jag blir sjuk själv, jag botar mig själv. Hur mår ni, mamma?

MOR. (Suckar) Förgäves har du och Manja hittat på Sachalin. Och vad var roligt med det? Jag kom ner i natt och hörde hur du hostar! Precis som vår bortgångne Nikolenka före slutet. Harkel, harkel... Gör som du vill, du borde inte åka! En handlare sa till mig att det bara är mördare och rymlingar i Sibirien. Vi har precis börjat leva bättre. (Tåras) Det är inte ens ett år sedan

Nikolenka dog... Res inte, Antosjenka, res inte, min son! Jag är rädd för mördare!

ANTON. Åh, mamma... Jag tar med mig pistoler.

MOR. (Korsar sig andäktigt) Gud bevare oss! Skulle du kunna skjuta någon? Och alla ljuger för mig! Så, ska du åka?

ANTON. Jag måste, mamma.

MOR. Vi ska be för dig varje dag, far och jag. Men om du inte åkte, vad trevligt det vore! Lidotjka, titta, hon kom på morgonen! Utan dig blir all glädje hos dem förstörd. Du kommer tillbaka, och hon är gift! Kan inte det hända? En sådan hustru vore bra för vem som helst! Intressant, bildad, känslig... Och hon försörjer sig själv! Bara blyg. Vi, far och jag, gillar henne, men ni vill alltid ha något livligare! Och varför gifter sig inte vår Manja? Hon är ju inte ung längre, tjugoåttonde året. Allt känns som om ni inte längre är mina. Du är min ängel! Du borde ta hand om dig! Vila! Du har utmattat dig med arbete. Visst, du har ett intellektuellt arbete, inte så tungt, inte som fars i hans bod, men... ändå, ta inte i för mycket, herregud!

Denna oändliga monolog avbryts av en lång ringning på dörrklockan.

Polja öppnar.

Levitan kliver in i tamburen. Imponerande, elegant klädd, efter senaste parisisk mode, lite för mycket efter senaste mode. Och med käpp.

LEVITAN. (I en målerisk pose, med hög röst) Krokodiler!!! (Han har kraftigt rullande R och lispande S.)

ANTON. (Kommer hastigt ut från arbetsrummet med öppna armar)
Beduinen är här!

De skrattar, kramas, buffas, båda mycket nöjda.

LEVITAN. Jäklar, vad bra, vad bra du ser ut! Du har väl slutat bota dig själv?

ANTON. Parisare, den parisiskaste av alla parisare!

LIKA. (Springande nerför trappan) Ahasverus!

LEVITAN. (Kysser hennes händer utförligt och passionerat) Gudomliga, hej! Hej, gudomliga!

LIKA. (Glatt) Du har bytt ut din sammetsblus! Men ögonen är desamma! Vulkaniska, ödesdigra!

LEVITAN. Skratta, skratta ni alla! Men Polenov ska måla Kristus efter mig!

Masja skyndar nerför trappan.

LEVITAN. (Rusar emot henne). Heliga himmel! Mademoiselle Marie!
(Kysser hennes händer med en antydan till vördnad) Marja Pavlovna!
Huvudsvindlande vacker!

ANTON. Fresta inte ödet!

MASJA. Välkommen! Välkommen! Välkommen! (Kysser honom tre gånger
på båda kinderna)

LEVITAN. Alla lever, alla mår bra?

MASJA. Gud vare lov!

LEVITAN. Så jag har längtat efter Moskva! Jag har längtat efter ert kära
hus! "Där en varm vänlig hälsning oväntat mötte mig, där varken världslig
stelhet, kortspel eller platt prat, oskiljaktigt från ett tomt liv, utan där
dagarna går i arbete." Jag längtade i Paris bara efter er! Jag längtade!

MASJA. Men vi flyttar ju härifrån! Ja, hyresvärden har redan satt in annons
om uthyrning av vår flygel. Från måndag börjar den plågsamma jakten på
ny lägenhet. Så om ni hör talas om något någonstans...

LEVITAN. Allt tar slut i denna värld! Ack!

MASJA. Det var förstås oerhört bekvämt! Och vi alla fäste oss vid vår kära
byrå! Men... pengarna tryter! Anton är borta till december! Om två veckor
åker vi alla till landet. Och att betala både för landet och den tomma
lägenheten, ni förstår...

ANTON. Mamma-pappa har fått så mycket att göra, och är därför i
merlikhjundi. Hon och Likusja, och alla deras väninnor, arbetade för mig i
tre månader som negrer! Var inte ut och gick från Rjumjantsevbiblioteket!
De gjorde utdrag om Sachalin. Jag vet inte hur jag ska kunna gottgöra
dem! Förmodligen med glödande kol i nästa liv!

Och då märker alla Jevgenija Jakovlevna, som redan länge stått i
dörröppningen till arbetsrummet och flitigt gnuggar sina ögon med
förklädeskanterna.

LEVITAN. (Störtar hänfört mot henne) Jevgenija Jakovlevna! Lilla mor!
Kära vän!

MOR. (Snyftar och jämrar sig, med blicken på Levitan) Levitasja, ack vad
du har blivit smal! Och så blek! Och så ynkelig!

Alla skrattar.

LEVITAN. Ger fransmännen mat? Inte mat, utan bara missförstånd! Nu ska jag bo hos er och äta upp mig! Mår ni bra? Hur mår Pavel Jegorovitj? Mår han bra?

MOR. Hur skulle vi må? I dag lever vi, i morgon har vi levt! Och sjuka är vi inte, men hälsa har vi inte heller.

LEVITAN. Och ni, min snälla, min rara Jevgenija Jakovlevna, ni har blivit yngre! Och har börjat bära ljusa klänningar!

MOR. (Brister i gråt) Först nu, först nu har Manja och jag tagit av oss det svarta!

ANTON. I dag har alla ögonen på vårt fläck.

MOR. (Nynn timerivrigt) Aj-aj-aj! (Rusar in i köket)

ANTON. Beduinen rörde upp vår mamma! Nu kommer hon att söta något! För att fira min avskyvärda avfärd till det avskyvärda Sachalin, anordnar vi en Lukkullisk middag! Visserligen är sanningen, magis, atigital, att Lika stal och åt upp kycklingen.

LIKA. Jag gjorde det av misstag! Men buljongen blev kvar.

ANTON. (Bockar sig flera gånger för Lika) För buljongen är vi storligen tacksamma! Storligen! Till buljongen – kräftlever. Därefter – nors med vanilj. Och till efterrätt – kolofoniumglass.

LEVITAN. Jag är hungrig som Jesus i öknen!

MASJA. Nå, hur var Paris?

LEVITAN. (Trött) Paris? Massor av intryck! Massor av underbara saker! Men ännu mer psykopatiskt! En extrem mättnad i allt! Min hälsa är mycket dålig, och mitt sinnestillstånd är ännu sämre. Yttre intryck ger mig ingenting. Källan till mitt lidande finns inom mig själv. Att resa vart som helst är att fly från sig själv. Det är fruktansvärt att inse det.

ANTON. Kom in till mig! Jag är rädd att det inte är städat på övervåningen än.

MASJA. Och just därför lämnar jag er!

LEVITAN. Nej, Masja, nej, överge oss inte!

MASJA. Jag har saker att göra, saker att göra, men jag kommer snart tillbaka. (Går in i köket)

Anton, Levitan och Lika flyttar in i arbetsrummet.

LEVITAN. (Ytterst entusiastiskt) Nej, er Masja är höjden av perfektion! Hon har gått ut lärarinneseminariet, undervisar i historia och geografi på en gymnasieskola. Jag är övertygad om att hennes elever avgudar henne. Eller hur, Lika? Avgudar?

LIKA. De avgudar henne.

LEVITAN. Hon spelar utmärkt piano! Eller hur, Lika, utmärkt? Ni är ju musiker?

LIKA. Utmärkt!

LEVITAN. Och hon målar utmärkt! (Betraktar tavlorna på väggen) Jag ser det! Jag känner igen det! Det här är hennes. Och det här! Här är nya verk! Underbart! Eller hur, Lika?

LIKA. I det här har jag verkligen ingen koll, men jag är övertygad om att det är omöjligt att överträffa Masja i någonting.

LEVITAN. Och varifrån kommer det här? Kuvsjinnikova?

ANTON. En gåva.

LEVITAN. Till dig?

ANTON. Till mig. Som stor författare.

LEVITAN. Inga framsteg sedan Plyos-tiden. Stagnation. Men Masja, Masja! Och hon håller huset i ordning! Frid, mys, renlighet – allt är hennes små händers verk. Äh! Bara en dag skulle jag vilja leva som du alltid lever, Krokodill!

ANTON. Ja, Masja Pavlovna är vår hemmets gudinna!

POLJA. (Bakom dörren) Anton Pavlovitj!

ANTON. Kom in, Polja!

POLJA. (Öppnar dörren på glänt och sticker in huvudet.) Det har kommit kort! De vill ha betalt.

ANTON. Levitan, Lika, uppför er blygsamt mot varandra! (Går ut)

LIKA. (Livligt) Korten har kommit! Vi fotograferade oss tillsammans i påsk. Här på gården, vid flygeln.

LEVITAN. Det här är Masja Pavlovnas etud från i fjol! Vilka framsteg! Målar hon mycket i år?

LIKA. Hon målar, det gör hon visst. Men på sista tiden har det varit mycket ståhej kring Anton Pavlovitj.

LEVITAN. En underbar, osjälvisk flicka! Hon borde skicka Anton åt fanders! Och lärarinneseminariet! Och komma till mig som elev! Efter sex-åtta år av hårt arbete kunde det bli något av henne! Det säger jag, Levitan!

ANTON. (Kommer in med fotografier) Vad pratar ni om utan mig? Tro inte på Levitan, Lika! Tro bara på mig!

LIKA. Ge mig korten! Så underbart! Jag älskar att fotografera mig! Men här – på kortet skelar jag! Jag blir alltid dålig!

ANTON. (Betraktar dem tillsammans med henne) Ni hycklar, Lika!

LEVITAN. Anton, jag vet att det kommer att göra ont för dig att höra, men av kärlek till sanningen kan jag inte tiga. När du, blek och dygdig, har åkt, kommer jag och Likusja att inleda en roman! Ty hon, så fort jag klev över tröskeln, slutade älska dig och började älska mig.

LIKA. Jag ryser vid tanken att om hundra år någon tar det här kortet och frågar om mig: "Vem är den där skelande unga damen bredvid den store författaren Tjechov?"

ANTON. Likusja, om hundra år kommer ingen ens att minnas mig! Och när man ser på kortet och på er, kommer man troligen att säga: "Vilka vackra unga damer det fanns för hundra år sedan!"

LEVITAN. Ge mig nu också en titt! Självklart står Krokodil i vit kavaj främst, som ett geni! Är du verkligen ett geni? Det är mycket pinsamt för mig! Jag föredrar att vara det enda geniet här.

ANTON. Med er tillåtelse ska jag byta om till middagen.

LIKA. Och jag, med er tillåtelse, ska visa korten för de gamla och Masja. (Går ut)

Anton försvinner in i sitt sovrum och lämnar dörren öppen. Levitan strövar runt i arbetsrummet och tittar på allt.

LEVITAN. Så många brev, så många brev! Allt är sig likt, som om jag aldrig åkte. I dag är det lördag. Det lär bli fullt hus till middagen! Så du åker alltså ändå? Det är dåligt överallt, men utomlands är det värre än hemma. Någonstans har jag hört någon säga att det här är en heroisk handling från din sida. Och du kommer att gå rakt in i fosterlandets historia! Och jag är inte så bra på hjältedåd. Utom kanske kärleksdåd! Men inte är du dålig på dem heller! Har jag rätt, min vän? Är det inte en hjältehandling?! Din impuls är vacker, human. Du riskerar din hälsa, ja, förmodligen ditt liv. Men vad är den normala mänskliga meningen med allt detta? Men om du kallar din resa för en hjältehandling, så behövs ingen mening. Vad driver dig? Vad

flyr du ifrån? Alla redaktörer vill publicera dig. Alla teatrar slåss om dina pjäser. Alla tidningar kritiserar dig. I alla Moskvaskalonger talar man bara om dig. Jag reste med en mamma till två vackra unga damer av adlig börd. Hela resan förenades vi i beundran för dig. De kände mig som konstnär, men de var bara intresserade av mig som din bekant. Kvinnor blir vansinnigt förälskade i dig bara de har växlat några ord med dig. Din familj avgudar dig. Varför ska du någon annanstans? Det är jag, som en evig jude, som inte kan finna ro. Längtan... Längtan... Skriv ut något mot längtan åt mig! Men du, som Ilja Muromets, satt i trettio år och samlade krafter, och plötsligt har du bestämt dig för att rusa ut i vida världen och kämpa för sanningen!

ANTON. (Från sovrummet) Jag måste leva minst ett halvår på ett annat sätt än jag har gjort hittills. Ser du, om jag var ensam, skulle jag resa runt hela Ryssland. Och kanske hela världen, båda halvkloten! Pengar! Skräckinjagande rädd för pengar! Du säger – geni! Och jag är beroende av att inte få tjugo rubel! Jag lever med min familj. Jag kan inte begränsa familjen ekonomiskt, i något avseende. Det är jag inte kapabel till, och jag anser det inte heller möjligt. Just nu är jag lugn, till december är familjen försörjd. (Kommer hastigt ut, redan ombytt, och går fram till kartan) Titta! Du kommer att ångra att du inte följde med! Nizjnij. Perm. Tiumen. Tomsk. Irkutsk. Sretensk. Nerför Amur till Nikolajevsk. Två månader på Sachalin. Och sedan Shanghai, Manila, Singapore, Colombo. Det är Ceylon, Konstantinopel. Odessa och sedan – Moskva! Avundsjuk? (Börjar hosta)

LEVITAN. Du hostar som Dama med kameliorna i sista akten! Du borde bota dig! Till Krim! Inte till det fuktiga Sachalin! Du hittade ju tecken på tuberkulos hos dig själv redan i fjol! (Går fram till kartan) Ryssland! Usla vägar! Dumhet, oförskämdhet och ämbetsmannahån! Och gendarmar! Varför vill du gå i "frid med de heliga" i förtid? "Evig åminnelse" kommer inte att undgå dig!

ANTON. Jag har fortfarande ett kvarts sekel kvar till "evig åminnelse"! Struntprat! Mina släktingar hade sämre lungor, och det gick ju bra! Det är trist att vara sin egen läkare!

Från övervåningen hörs pianospel och Likas sång: "Om dagen råder..."

LEVITAN. (Ser upp i taket) Vilken fantastisk röst! Fantastisk! (Tystnad) Jag förstår inte... Vad vill du hjälpa dessa olyckliga med? Med vilken rätt åker du till den nionde kretsen av helvetet?

ANTON. Utan några som helst rättigheter. Till och med för egen räkning. Jag kunde inte få någon officiell hjälp.

LEVITAN. (Visslar i takt med sången där uppe) Den första ämbetsmannen du stöter på kommer att skicka tillbaka dig! Även om du är en känd författare... Hon sjunger fantastiskt, fantastiskt... Även om Rysslands främsta hör din röst... Men vad är du mot den statliga maskinen som maler ner både rättfärdiga och skyldiga? Och har du ens styrka att ensam lösa dessa eviga ryska problem?

ANTON. Lösa problemen? Det får regeringen sköta! Det är deras sak! Jag, som rysk intelligentia, anser mig skyldig att ställa rätt frågor och uppmärksamma dem.

LEVITAN. (Citerar med patos) "Varför gick du inte dit stönen hördes? Varför offrade du dig inte?" Vems uppmärksamhet vill du fästa på Sachalin? Vem bryr sig om det? Vem är det intressant för? Vem bland makthavarna bryr sig om något som inte angår deras egna intressen?!

ANTON. Sachalin – är en plats för uteslagningslidande! Vi förvisar tusentals människor dit. Av dessa böcker framgår att vi ruttnade miljontals människor i fängelser! Ruttnade dem ostraffat! Vi drev människor i kyla och bojar tiotusentals verst! Vi smittade dem med syfilis! Vi förökade antalet brottslingar! Vi får allt fler människor att begå självmord! Och allt detta vill vi lägga på de rödnäsiga fångvårdarna? Nu vet hela Europa att det inte är fångvårdarnas fel, utan vårt allas! Men vi bryr oss inte! Vi är inte intresserade! Vi föraktar Europas åsikt och vi har redan tröttnat på ämnet! Vi pratade, pratade och slutade! Hur lätt förlikar vi oss, den ryska intelligentian, med människors lidande! Hur nöjer vi oss med vår egen personliga anständighet! Hur vi strävar efter bekvämlighet och värnar om den! Ingen av oss kan ha ett rent samvete med ett sådant liv! Att leva så, betyder att önska nya offer för deportation! För fängelse! För straffarbete! Och för galgen!

Sången där uppe tystnar.

Männen är också tysta och verkar vänta på något.

Och så återupptas sången: "Om dagen råder..."

LEVITAN. (Lättsamt) Äh, Tjechov, varför åka så långt? I grund och botten är hela Ryssland en ö som heter Sachalin. (Suckar långt)

ANTON. Men man måste ju göra något?! Vad är meningen med att inte göra något? Mitt samvete flaxar med vingarna, men vet inte vart det ska flyga. Ingen tur. Man skulle ha fötts hundra år senare! Ryssen spänner länge för vagnen, men åker fort. Och nu har han bara börjat spanna, och hur det slutar – vet jag inte...

LEVITAN. Och att leva i denna underbara tid kommer varken du eller jag att få göra! (Suckar långt, dock på gott humör) Abel är rättfärdig, Kain är syndig, men båda dödas. (Lyssnar på sången) Jäklar, vad vackert! Du har tur, Krokodil!

Andra delen

Senare samma dag.

I tamburen har det skett förändringar: färgglada girlanger av flaggor. På fönsterbrädan står flera buketter och korgar med blommor. I arbetsrummet är allt ordnat. Anton är tydligt i färd med att avsluta arbetet med papperen.

Dörrklockan ringer.

Masja kommer ner och öppnar dörren. En korg med blommor sticks in genom dörren och en grov, enkel röst säger: "Det är beordrat att överlämnas till herr författaren Tjechov."

MASJA. Tack! (Tar emot korgen, låser dörren, läser lappen som ligger bland blommorna)... med känslor... ädelt mål... hjältemod... ser framtiden... de blindas sällskap. (Skrattar till)

LEVITAN. (Kommer springande nerför trappan) Marja Pavlovna! Masjetta! Vad har Krokodil ordinerat dig, eftersom du blir vackrare för varje dag? Blommor från beundrare? Jag skjuter alla om du inte gifter dig med mig!

Masja skrattar.

LEVITAN. (På exakt samma ställe där Tjechov tidigare på skämt stod på knä framför Lika, faller han ner på knä framför Masja och kysser hennes skor) Marja Pavlovna! Ma-pa! Varje punkt i ditt ansikte är mig dyrbar! Jag vägrar att leva utan dig! Jag bönfaller! Jag bönfaller – ja eller nej? På en gång!

MASJA. (Förvirrad) Vad – på en gång? Jag förstår inte – friar du till mig?

LEVITAN. För tusan, skynda dig! Jag uttrycker mig väl tydligt!

MASJA. Men...

LEVITAN. Åt fanders med alla "men"!

MASJA. Men Anton...

LEVITAN. Åt fanders med Anton!

MASJA. Men Sachalin...

LEVITAN. Åt fanders med Sachalin! Åt fanders! Åt djävulen! Ja eller nej?!

Dörrklockan ringer.

MASJA. Ursäkta, jag kan inte tänka klart just nu. Det ringer!

LEVITAN. Åt fanders med att det ringer!

MASJA. Nu kommer någon! Res dig upp!

DÖRRKLOCKAN.

MASJA. Vi pratar sedan, sedan!

Levitan viftar med handen och reser sig. Masja öppnar dörren. Levitan visslar och, utan att bry sig om vem som kommit, går han uppför trappan. En Dam kommer in. Hon är långt över trettio. Klädd i dyra kläder, men med löjeväckande ambitioner.

DAMEN. Har jag kommit för sent? Tar herr Tjechov fortfarande emot?

MASJA. Tyvärr inte. Han åker om några timmar.

DAMEN. Jag väntar. När kommer han tillbaka?

MASJA. Inte förrän i december.

DAMEN. Men det är ju april!

MASJA. Riktigt.

DAMEN. Men varför har ni i så fall inte tagit bort skylten: "Doktor Tjechov tar emot 13–15"?

MASJA. Är ni sjuk?

DAMEN. Jag är upprörd. Lilla vän, kolla om herr Tjechov kan avvara lite tid åt mig?

Masja tvekar om vad hon ska göra.

Damen stoppar oväntat ner en sedel i Masjas hand.

DAMEN. Det här är till dig, lilla vän, för lite te! Gå och säg till! Stupina, Nadezjda Michajlovna, husvärdinna.

MASJA. (Med dold ironi) Husvärdinna? Då tar nog herr Tjechov emot er. Jag ska fråga. Vänta. (Går in till Anton, stänger dörren efter sig) En sjuk husvärdinna har kommit för att bli undersökt, i stort behov av omedelbar hjälp. Hon ser ut att vara vid utmärkt hälsa. Ta emot henne! Hon gav mig redan dricks för te!

ANTON. (Breder ut armarna) Jag får väl ta emot henne. Be henne komma in! Om en tio minuter kommer du in till mig med något angeläget ärende.

De går tillsammans ut i korridoren.

ANTON. (Till Damen) Mina vördnader!

DAMEN. (Upprört) Hej, djupt aktade Anton Pavlovitj!

Masja går ut i köket.

DAMEN. (Efter Masja) Vilken fräck betjänt ni har.

ANTON. Ja, jag har skämt bort henne. Var god stig in i mitt arbetsrum.

DAMEN. Det är så pinsamt, men jag... måste betala kusken, och jag har inga småpengar. Kan ni växla? (Räcker fram en sedel till honom)

ANTON. Varför skicka iväg honom? Låt honom vänta!

DAMEN. Jag är rädd att jag måste dröja mig kvar hos er.

ANTON. Jag beklagar, men jag måste be om ursäkt... Ni förstår, jag reser i dag...

DAMEN. Er betjänt varnade mig. Jag tar inte en minut mer än jag behöver.

ANTON. Växla kan jag nog inte, men jag har lite småpengar... (Tar fram småmynt ur fickorna)

DAMEN. (Med gråtmild röst) Herregud, så pinsamt... Jag tog kusken vid Triumfbågen... Var snäll och ge honom vad ni själv anser lämpligt... Herregud, vad tafatt jag är, det är bara nervositeten...

ANTON. Oroa er inte, ingenting är farligt, jag löser det. (Går ut på gatan)

MASJA. (Kommer ut från köket) Men varför står ni här? Var snäll, klä av er och gå in i arbetsrummet! Var är Anton Pavlovitj?

DAMEN. (Nonchalant) Han betalar min kusk, lilla vän.

Anton kommer tillbaka.

MASJA. Anton! Oklädd ut på gatan! Har du blivit från vettet?

ANTON. Du har rätt. Det var dumt. Det är fuktigt. (Till Damen) Var god stig in!

Anton och Damen går in i arbetsrummet. Masja – uppför trappan.

ANTON. Ursäkta röran. Sätt er. Vad är det för fel?

DAMEN. (Generat) Tryck över bröstet. Hosta. Det trycker, som om något stelnat och trycker på, oftast före sömnen.

ANTON. Är ni gift?

DAMEN. Änka.

ANTON. Var snäll och klä av er!

DAMEN. Vad sa ni?

ANTON. Klä av er! Jag måste lyssna. (Vänder sig bort) Till midjan.

DAMEN. (Kläder av sig till underkjolen) Ni anar inte vilka känslor jag upplever.

ANTON. Tryck över bröstet – det har jag förstått.

DAMEN. Ni har ingen aning om vad jag är skyldig er!

ANTON. Hittills ingenting.

DAMEN. Ni har uppfostrat mig.

ANTON. Tror ni det?

DAMEN. Era böcker. Och när de kritiseras, är jag beredd att riva ut ögonen på dem!

ANTON. Det är att ta i. Alla har sin åsikt.

DAMEN. Med egna händer skulle jag hänga dem för de åsikterna! Men jag är så generad, ni är en upptagen man...

ANTON. Jag är läkare, och att ta emot patienter är min plikt.

DAMEN. Jag kommer olägligt, och ni kan uppfatta mig som påflugan.

ANTON. Säg mig, har ni någonsin sett sådana här karameller med författarporträtt på omslagen?

DAMEN. Vad? Hur? Nej!

ANTON. (Undersöker, lyssnar, knackar.) Andas inte. Tänk er, Tolstoj, Dostojevskij, Korolenko har fått den äran, men jag – inte. Pinsamt. Andas!

DAMEN. (Andas ut) Synd om Ryssland! Eller... skämtar ni?

ANTON. Inte alls! Gör det inte ont?

DAMEN. Nej.

ANTON. Jag har faktiskt inte sett mig själv. Och här?

DAMEN. Nej.

ANTON. Jag tänkte, kanske ni hade sett dem?

DAMEN. Och nu – ska jag andas eller inte?

ANTON. Som ni vill. Klä på er! Bilden är klar. Ingenting dödligt. En liten neuros. Inga magbesvär?

DAMEN. Vad säger ni! Hur kan ni!

ANTON. Utmärkt! Jag skriver ut droppar åt er. (Skriver ut) Ta en vecka, sexton droppar före sänggåendet.

DAMEN. Före eller efter middagen?

ANTON. Efter! Och åk till landet i sommar, för frisk luft. Promenera, inled romanser, och ni kommer inte ens märka hur allt går över.

DAMEN. (Kläder färdigt) Jag är så tacksam, så tacksam... Jag känner mig redan bättre. Ni verkar på mig...

ANTON. Ni har ett mycket lindrigt fall. Det är inte värt att tacka. (Visar tydligt att besöket är slut)

Tystnad.

DAMEN. Jag kan föreställa mig hur många påflugna, oblyga besökare som måste belägra er, stjäla er tid från litteraturen... Tro mig, jag är inte en av dem.

ANTON. Inte alls! Det var mycket trevligt att träffas!

DAMEN. Trots att ni är så upptagen, tog ni emot mig och hjälpte mig. Hur kan jag gottgöra er? Hur ska jag tacka er?

ANTON. Det är mitt jobb.

Tystnad.

ANTON. Var inte sjuk! Jag skulle gärna fortsätta prata med er, men jag har inte tid. Jag reser i dag.

DAMEN. (Sätter sig) Vid vilken tid?

ANTON. Vid sjutiden. Men ni vet, det är alltid mycket att göra inför en resa.

DAMEN. När kommer ni tillbaka?

ANTON. Jag räknar med i december.

DAMEN. Vart åker ni?

ANTON. En liten resa. Ceylon och lite annat.

DAMEN. Ni konstens präster har ett så ljust liv, så festligt! Inga vardagliga bekymmer! Jag följer er till stationen! Neka mig inte, jag ber er!

ANTON. Många följer mig, familj, vänner.

DAMEN. Jag står på avstånd. Jag kommer inte nära.

ANTON. Jag ber er att inte göra det.

DAMEN. (Med en lidande gest, gnuggar tinningarna) Det är slut! Ni tog mig för någon jag inte är.

ANTON. Ni misstar er.

DAMEN. Men nu går jag, och ni glömmer mig genast. Eller så säger ni i förbigående till era bekanta: "Det var en vulgär liten dam som förklarade sin kärlek."

ANTON. Jag har ingen anledning att säga något sådant om min patient. Och jag är en anständig människa. (Skrattar)

DAMEN. Desto värre för mig! Låt mig följa er! Jag har rätt!

ANTON. (Bestämt) Jag ber er verkligen, bry er inte om det.

DAMEN. Har jag skrämt er? (Andäktigt och med en viss patos) Sådan trivsel, sådan ro, så långt ifrån livet i ert höga torn... Och plötsligt en storm som sopar bort allt! Tjechov – författaren, ack, är skarpare och visare än Tjechov – mannen... Jag syftar på er bästa berättelse "Försenade blommor". Åh, så träffande ni skildrade Marusjas känslor för doktor Toporkov! Varför kan ni inte i verkliga livet se en exakt likadan känsla?! Eller skrämmar den er? (Gråter)

ANTON. (Håller upp vatten ur karaffen i ett glas och räcker det till henne) Lugna er, snälla.

DAMEN. (Dricker vattnet) Ni måste ofta... Men det bryr jag mig inte om... Så, nu har jag sagt det... Ni tvingade mig... Håll upp mer vatten!

Anton håller upp ett till glas och räcker det till henne.

DAMEN. Inte till mig! Till er! Drick vatten! Ni är upprörd! (Närmar sig honom känslomässigt aggressivt) Ni lever i ett kristallpalats! Bland blommor och rosor! Långt från känslor! Och jag bryter mig in hos er med känslor! Och ni är skrämd! Och vet inte vad ni ska ta er till!

MASJA. (Kommer in utan att knacka) Anton, är du snart klar? Jag behöver dig akut!

DAMEN. En minut till!

ANTON. Ursäkta, men jag är mycket upptagen.

DAMEN. Bara en minut! Jag är beredd att ge mitt liv för den här minuten!

ANTON. Jag lyssnar. Masja, vänta här!

Tystnad.

DAMEN. Skriv till mig, jag bönfaller er, skriv till mig från Ceylon! Skriv – jag har så mycket att säga er. Poljanka. Eget hus. Stupina, Nadezjda Michajlovna. Synd att jag inte visste att ni reser i dag!

MASJA. Polja!

Polja kommer in.

ANTON. (Till Damen) Adjö!

DAMEN. Lycklig resa! Jag ska be till Sankt Nikolaj för er!

ANTON. Tack.

MASJA. (Till Polja) Följ ut patienten!

Damen går. Därefter sköter Polja henne.

Masja stänger dörrarna till arbetsrummet ordentligt och sätter sig på huk av skratt.

ANTON. Hade du kommit en minut senare, hade hon friat till mig! Hon behandlade mig som en ogift författare.

MASJA. Och jag blev nyss behandlad som en ogift ung dam.

ANTON. Jag har ingen aning om vem. Om det inte är en hemlighet för en ung dams hjärta.

MASJA. Hemlighet, men inte för dig. Levitan.

ANTON. Allvarligt, Masja?

MASJA. Han är allvarlig. Som i de bästa vaudevillerna – pladask på knä, afrikansk vild passion och ett hederligt frieri.

ANTON. Och vad sa du?

MASJA. Ingenting! Och, återigen som i en vaudeville – mitt under förklaringen ringer det och där kommer din patient. Vi blev avbrutna!

ANTON. Det har du råd med, Masja! Din karaktär räcker till även för Levitan. Men enligt min uppfattning är familjelivet frid, inte passion och kamp.

MASJA. Enligt min också.

ANTON. Så?

MASJA. Avslag!

ANTON. Du är den mest stadiga av alla kvinnor jag känner! Jag bugar mig för dig! Masjetta, nu de sista uppdragen. Jag har sorterat arkivet. Det överflödiga har jag kastat i kakelugnen. Jag ber dig se till att inget försvinner vid flytten. Dessa mina samlingar "I skymningen", "Mörka människor" och "Småttingar" skickar du till Taganrogs bibliotek. Och "Mörkets makt" med Tolstojs autograf dit också. Jag har bestämt mig för att testamentera mitt bibliotek till hemstaden Taganrog. När jag sorterade såg jag att massor av böcker har stulits. Masja, gör inte ett tragiskt ansikte! Jag tänker leva i hundra år till! Men jag är rädd att mina goda vänner under tiden kommer att stjäla hela biblioteket! Och Taganrog får ingenting! Och här har jag skrivit – alla mina pengar och framtida inkomster från mina böcker – till dig! Du betalar mina skulder och tar hand om mamma.

MASJA. Vilka tankar! Låt oss skjuta upp avresan! Du har lagt ner så mycket arbete och är utmattad. Jag är rädd. Du kan inte åka nu!

ANTON. Jag behöver en bit av det offentliga och politiska livet! Bara en liten bit – det är det enda botemedlet!

MASJA. Jag tror att du kommer tillbaka välbehållen! Jag tror det! Och du ska skriva din bästa bok! Boken om Sachalin! Och ingen ska våga kalla dig principiös, tanklös, idéfattig! Alla ska erkänna att du är en äkta författare!

ANTON. Ärligt talat har jag blivit likgiltig inför framgångar och motgångar. Röran har tröttnat ut mig! Damer som botas mot sysslolöshet och förälskar sig av sysslolöshet! De betalar inte ett öre för besöken, och tvingar mig dessutom att lägga ut pengar för deras kuskar! Varje dag gäster och besökare! Ingen värderar min tid. Långa, uttröttande samtal om ingenting. Små tjänster. De lånar och betalar inte tillbaka! De snor böcker! Om konstnärer och författare är samhällets bästa del, så är det mycket beklagligt för samhället! Och vad är det för samhälle, om dess bästa del har så lite initiativ och medborgerlig känsla! Livet förefaller mig meningslöst! Och ibland börjar jag hata allt!

MASJA. Vad ska man göra, Antosja? Varje stor konstnärs väg är kantad av törnen!

ANTON. Säg inte banala saker, inte du heller! (Tystnad) Förlåt! Efter min brors död har jag en irritation mot alla och allt, och en känsla av skuld.

MASJA. (Efter en stund) Du kommer att vila, Antosja! Efter Sachalin får du se Ceylon, Singapore, Japan... Vår tids levande sagor! Och ekonomin kommer att bli lättare. Misja kommer att separera. Och det är rätt. Vi gjorde rätt som sa upp den här lägenheten! Sexhundrafemtio rubel om året – för tungt för oss! Jag tar på mig privatlektioner...

ANTON. Du måste ägna dig åt måleri, Masja! Annars försvinner din tid! Om man har ens en liten talang – är det omoraliskt att förstöra den.

MASJA. Jag kommer aldrig att ångra att jag inte blev konstnär! Mitt liv har en annan mening, ett annat syfte.

ANTON. I dina känslor, liksom i mina, finns det mycket sunt förnuft. Och vi kan inte förmå oss att inte lyssna till det! Det är illa, Masja! Det leder till stagnation i själen. Du behöver ett personligt liv, Masja! Gift dig! Min egen oersättliga syster, känner du mitt storsinta erbjudande? Eller, slappna av, åk till Krim i tolv dagar! Inled en roman och lev livet! Så att fan själv blir avundsjuk!

MASJA. Tack för rådet! Jag ska genast förföra någon och föda barn varenda år!

ANTON. Marja, du är gåtfull som en sfinx. Du är, enligt min mening, den enda flickan i världen som verkligen inte vill gifta sig. Och jag har, enligt mina observationer, sett dig krossa minst ett dussin hjärtan!

MASJA. Tror du, mycket fler!

Från gatan hörs Misjas röst: "Segerns klocka, ljud! Gläd dig, tappre Ryss!"

Anton och Masja kapplöper till dörren för att öppna.

MISJA. (Vacklar in, lätt berusad) Antuan! Marja! Ni ser er egen bror Michail för sista gången i livet! I studentuniform. Och må Gud befria mig i framtiden från alla uniformer, titlar, ordnar, grader, utom titeln hederlig karl och ärlig författare! Amen!

MASJA. (Kramar honom) Misjka-svinsjuka, har du redan tagit dig en sup?

MISJA. Marja, jag respekterar dig, men håll tyst! Du förstår ingenting! Jag talar med min bror. Han är student. Och jag är student. Båda universitetsmänniskor. Jag är stolt. (Kramar Anton och hänger sig på honom).

ANTON. (Släpar honom in i arbetsrummet och muttrar) Du har hittat något att vara stolt över. Jag avskyr ryska studenter! De är latmaskar! (Lägger Misja på soffan) På universitetet ägnar de sig åt allt utom att studera!

MISJA. (Sträcker på benen) Rätt! Leve!

ANTON. De går inte på föreläsningar regelbundet, för inga anteckningar, de pluggar sporadiskt...

MASJA. Mestadels inför tentor! Och när de till slut har genomgått hela universitetskursen...

MISJA. Som en gnisslande vagn, på guppiga vägar...

ANTON. ...då blir det inte intelligentia, bildade och kunniga specialister av ryska studenter.

MISJA. (Låtsas slita sitt hår och slå huvudet i väggen) Jag skäms! Förbannad vare den dag jag blev student!

ANTON. (Strängt) För det mesta lämnar universitetet människor som är förstörda av fyra års sysslolöshet, odugliga till seriöst arbete. Men med självsäkerhet och officiell rätt att döma om vad de inte kan eller förstår. (Tystnad, sedan högtidligt) Men inte du, Fenix! Du förtjänar all respekt för din kunskapstörst! För dina språkstudier! För ditt skrivande!

Masja springer ut.

ANTON. Masja, vart?

MASJA. Jag kommer strax!

ANTON. Och jag, din storebror, och därmed ansvarig för dig inför Gud och människor, befaller dig! Försumma inte dina lagrar! Glöm studentens sysslolöshet! Och fyll dina dagar med hårt arbete!

Masja kommer tillbaka med en flaska champagne och glas.

MASJA. Det ska vi dricka för!

Anton öppnar flaskan.

MISJA. (Hindrar honom med kyssar) Antuan! Min värtalige bror!

Anton håller upp champagnen.

MISJA. (Med glaset) Tack för att du gav mig möjlighet att studera vid universitetet och slutföra det! Jag tackar och bockar.

Alla dricker. Misja håller snabbt upp igen.

MISJA. Den är bra som bjuder på mat och dryck, och den är inte dum som kommer ihåg det!

De dricker.

ANTON. Och jag tackar dig.

MISJA. För vad, bror?

ANTON. För din hjälp till mig! För dina många år som kurir och sekreterare. För de förödmjukande besöken hos redaktionerna för mina, då, ynkliga honorar!

MISJA. (Kastar sig skrattande i Antons armar) Åh, du har inte glömt, bror! Det var framför allt "Dagens nyheter" som plågade mig.

ANTON. (Skrattar) Dagens elände!

MISJA. Hela redaktionen i ett enda rum. Man kröp in i ett hörn och väntade i timmar. Och samtidigt togs prenumerationer emot, medarbetare skrek, besökare knuffades. Och mitt i rummet stod av någon anledning ett piano! Bakom det spelade någon släkting till redaktören skalor! Ta-ta-ta...

MASJA. (Skriker av skratt) Misjka är en skurk, du ljuger!

MISJA. (Oberört) Och bredvid slog en lärarinna av alla krafter takten med foten och försökte överrösta alla. (Härmar lärarinnan) Ett-två-tre... och ett-två! (Med tårögd) Så, det hände sig, att man satt där... Satt... Och själv grät man och längtade hem. Och så kom förläggaren ut: "Vad väntar ni på?" "Jo, för att få mina tre rubel". (Härmar redaktören) "Men jag har inte dem! Jag har inte tre rubel! Här – ta en fribiljett till teatern!" (Gråtande) "Jag skulle behöva tre rubel!" (Som redaktören) "I-i, vad svårförstådd ni är! Kanske ni tar ett par nya byxor istället för era tre rubel?" (Härmar plågsamma tvivel) "Jag tar byxorna." "Gå då till skräddaren Arontricher och hämta byxorna på min räkning!"

MASJA. Men du ljuger, Misjka, du ljuger!

ANTON. (Kramar sin bror) Stackars Fenix! Om jag själv hade gått och hämtat mina honorar, skulle jag ha slutat skriva! Kör på med en till! Jag ska suppa mig så full att jag inte ens kan sätta mig på tåget!

MISJA. Låt nu Masja Pavlovna hålla ett tal!

MASJA. Vad ska jag säga? (Suckar) Jag minns och älskar dig som en liten gymnasiast i en tunn ytterrock! Hur du gick tre verst till gymnasiet på Razguljaj! Du gick och grät! Du var klen, halvsvält, du blev mobbad i skolan. Och när du gick hemifrån, bad du mamma om två näsdukar. En för tårarna – du kallade den "gråtnäsduken". Du erbjöds att gå i lära hos en

handlare. Det hade varit både mättande, varmare och under fars beskydd. Men du längtade efter att studera!

MISJA. Jag tog efter min bror. Jag förstod att Antosja i Taganrog svalt och frös, för att kunna gå ut gymnasiet. Han sålde våra husgeråd och skickade alla pengar till oss i Moskva, till sin familj. Så vi väntade på hans pengar! Och så skrev han så glada brev till oss! Vi läste dem alla tillsammans och var för sig, och skrattade! Och jag sprang till far i magasinet för att vara först med att läsa Antosjas brev.

MASJA. Och nu har du, den yngste i vår familj, blivit någon! Far och mor kan bara drömma om en statlig tjänst för dig, en bra befattning. För din skull!

De dricker.

ANTON. (Går tankfullt av och an) Tjänsten kommer inte att fly från honom. Misjka, samla mod och satsa på litteraturen på allvar. Det du skriver nu är inte dåligt för en början.

MASJA. Men han publiceras bara i "Barnläsningen"! De seriösa tidskrifterna nobbar honom.

ANTON. Låt honom publiceras var som helst, bara folk läser och betalar! Hur började jag? Genom "Väckarklockor", "Trollsländor" och "Humoristiska blad" tog jag mig till de tjocka tidskrifterna och till anständiga människors hjärtan.

MASJA. Michail är inte du. Han har alldeles för svag karaktär för att vara en fri konstnär! Det känns som att du vägleder honom felaktigt. Våra ekonomiska omständigheter är ansträngda.

MISJA. Misja skulle kunna jobba extra som notarie.

MASJA. Det är svårt att be när tankarna är splittrade.

ANTON. Jag förstår inte vad som är fel med att tankarna är tredelade! Jag ber ju till tre gudar – medicinen, litteraturen och teatern!

MASJA. Man kan inte jämföra dig med honom! Du, i hans ålder, försörjde redan familjen!

ANTON. Överdriv inte! Ingen satt med armarna i kors! Alla arbetade! Och jag hjälpte förresten familjen med litterära inkomster! Misja har litterär begåvning.

MASJA. Nikolaj var mycket begåvad! Ett oregelbundet, ansvarslöst liv förstörde honom! Han hann inte skapa något verkligt betydande. Han hann inte ens avsluta sina bästa verk!

MISJA. Manja, tala inte så om vår bortgångne bror, Nikolasja...

MASJA. Okej! Jag ska bara tala om de levande! Vår storebror, Aleksandr, hur stolta vi var över honom! Han avslutade universitetet med två examina. En lysande språkvetare, en enastående journalist, begåvad inom naturvetenskaperna. Han ville bli magister, sedan doktor. Professor vid Moskvaskas universitet! Men vad blev det av det? Två förhastade äktenskap! Fick barn! Smuts, kackerlackor, brist på pengar och gräl hemma! En fri konstnär! Ivan, er bror, och jag, er syster – vi är inte heller utan talang. Vi är lärare. Vi arbetar i statlig tjänst. Vi fullgör vår plikt ärligt och är till nytta för samhället. Vi är ekonomiskt oberoende. Vi vördar våra föräldrar och, efter bästa förmåga, försöker vi ge dem en fridfull ålderdom. Far bor hos Ivan, som en herre i himlen. Mor får allt hon önskar sig här! Vår farfar var livegen. Far var handlare. Anton blev en författare som är känd i hela Ryssland! Hans skrivbord är hans altare. Och på detta altare har han lagt sin ungdom! Och dagligen offrar han sin hälsa på detta altare! Och sitt privatliv! Fråga dig själv först, Misja, om du är kapabel till allt detta?

MISJA. Jag tillhör en normal familj. Jag är universitetsutbildad. Jag borde arbeta. Man kan göra nytta i alla tjänster. Och det är dags att sluta leva på dig, Anton! Man måste leva på något! Man måste hjälpa syster och mamma!

ANTON. Vi lägger för stor vikt vid pengar! Det är på grund av den miljö vi växte upp i. Så får det inte vara!

Klockan slår fyra.

MASJA. Oj! Nu kommer gästerna! (Tar flaskan och glaset och bär ut dem i köket)

ANTON. Låt oss skjuta upp beslutet tills jag kommer tillbaka. Du har precis tagit examen. Vila! Se dig omkring! Åk till landet i sommar! De kan inte vara utan en man. Och sedan får vi se.

MISJA. Jag kan inte tacka nej till en tjänst. Det skulle bli ett helvete i familjen. Men jag lovar dig, Antonij, att jag inte ska sluta skriva!

ANTON. Vi hittar på något!

Dörrklockan. Polja öppnar.

Masja kommer ut från köket.

Anton och Misja från arbetsrummet.

Kuvsjinnikovs kommer in.

SOFJA. (Till Anton, skarpt) Stanna! Rör dig inte!

Anton stelnar i en skämtsam pose.

SOFJA. (Går runt honom) Jag har förstått hur jag ska måla er. I ert ansikte, trots all er intelligens och ädelhet, finns en sådan godmodig, naiv veck. I era ögon finns en bondpojksens list. Eller hur, Kuvsjinnikov?

KUVSJINNIKOV. (Hälsar alla i hand) Ja, min själ!

SOFJA. (Till Anton) Låt mig skaka er ärliga hand! (Skakar Antons hand kraftigt med båda händer)

Anton är fortfarande i samma pose. Alla skrattar.

Lika, glad, och Levitan, dyster, kommer nerför trappan.

LIKA. (Fortfarande uppifrån) Sofja Petrovna, jag hälsar er!

MISJA. Levitan! Mizinova! Vilka människor vi har här i dag! Men Manja och Anton tiger! (Fångar upp Lika och snurrar runt med henne) Bara Lika ringer på vår dörr, så strömmar vi alla, unga som gamla, till henne från alla håll!

LIKA. Har du tagit examen, student? (Kysser honom på kinden) Grattis!

LEVITAN. Nå, Ryssland kan gratuleras till en ny åklagare! Jag ska ge dig en kopia av min "Vladimirka-väg".

MISJA. Jag gillar inte sådana skämt! Jag vill varken vara åklagare eller domare! Att kräva straff, ända till dödsstraff, strider mot mina moraliska principer!

MASJA. Misja, som den vältaligaste i vår familj, blir advokat!

Sofja, som lämnats utan uppmärksamhet, tar själv av sig stövlarna och säger till sig själv: "Tack!" Anton märker det och hjälper henne att ta av dem.

SOFJA. (Till Anton) Tack!

Polja tar av Sofja kappan.

ANTON. (Till Sofja) Jag kan inte hitta ett värdigt ord för er mods robbes!

SOFJA. (Snurrar runt, visar upp tunikan för alla) Lägg märke till mig!

Entusiastiska, obegripliga utrop från alla håll.

SOFJA. Jag färgade tyget själv. Färgen är en blandning av tulpan, apelsin, solnedgång och brottslig passion! (Kysser plötsligt Lika på kinden) Absolut! Absolut måste jag måla henne som Svanprinsessan! Eller hur, Kuvsjinnikov?

KUVSJINNIKOV. Ja, min själ!

Jevgenija Jakovlevna kommer ner.

SOFJA. (Räcker ut armarna mot henne) Hej, ni bästa, gästfriaste Jevgenija Jakovlevna!

MOR. Välkomna!

SOFJA. Kuvsjinnikov, har du glömt?

KUVSJINNIKOV. Ja, min själ! Nej, min själ!

SOFJA. Anton Pavlovitj, vi har en överraskning till er!

KUVSJINNIKOV. Med er tillåtelse! (Hänger en flaska i läderfodral över Antons axel, med ett band).

SOFJA. Och ett strikt uppdrag! Denna konjak ska ni dricka först på stranden av Stilla Havet!

Alla skrattar och applåderar.

MISJA. Antonij får konjak och Ceylon, men jag får ingenting!

ANTON. (Till Kuvsjinnikovs) Tack!

MASJA. Lika, titta så vackert fodral!

SOFJA. Jag satt hela kvällen och arbetade med det här fodralet! I alla salonger är er resa det hetaste samtalsämnet! Det går ihärdiga rykten om att straffångarna bara är en förevändning, och att ni i själva verket åker för de politiska fångarnas skull.

ANTON. Det stämmer inte! Chefen för huvudfångvårdsstyrelsen gav mig tillstånd att besöka hela Sachalin. Men han ställde ett villkor: inga möten med politiska fångar. Och jag accepterade villkoret.

SOFJA. Men vad är det för intressant med straffångar? Jag ser dem ju varje dag! Hälsa på oss på Kulizjki, som man säger nu – hos djävlarna i vildmarken. Där får ni se exotiska typer. Isaak behövde inte resa långt för att måla sin geniala "Vladimirka-väg"? Den gjorde honom till Rysslands främsta landskapsmålare! Eller hur, Kuvsjinnikov?

KUVSJINNIKOV. Jag förstår mig inte på landskap, min själ! Men straffångarna är reducerade till ett ynkligt tillstånd. Och att föra deras talan är en helig sak! Anton Pavlovitj, både som läkare och författare, har satt upp ett ädelt mål för sig själv.

SOFJA. Kuvsjinnikov, du har rätt! Du och Anton Pavlovitj är ärliga, seriösa människor!

LEVITAN. Jag ville verkligen följa med Anton, men den förbannade neuralgin från människors intriger och illvilja... Skjut upp till nästa vår! Vi åker tillsammans!

FADERN. (Uppifrån) Då blir han som den där medborgaren som varje morgon, innan han tar på sig stövlarna, först grymtar, stönar och kliar sig i ryggen.

Dörrklockan. Polja öppnar. Ivanenko smyger in, blyg, och blir genast generad av folksamlingen.

IVANENKO. Oj, hela societén är här!

ANTON. Ivanenko har anlänt! (Till Kuvsjinnikovs) Känner ni inte varandra? Ivanenko! En trogen vän till hela vår familj! (Till Ivanenko) Kuvsjinnikovs. Sofja Petrovna. Målarinna. Elev till Levitan. Bäva, Ivanenko! Hennes tavlor har flera gånger köpts av Tretjakov. Dmitrij Pavlovitj, hennes make. Min kollega, läkare.

Dörrklockan. Polja öppnar. Kundasova kommer snabbt in.

KUNDASOVA. Jag hälsar det kära Tjechovska riket!

ANTON. (Till Kundasova, parodierar Kuvsjinnikova) Stanna! Rör dig inte! (Går runt Kundasova – alla skrattar) Jag måste genast måla henne som en ung munk.

MISJA. Astronomen, tillåt mig att uppvakta er! (Hjälper Kundasova av med ytterkläderna)

KUVSJINNIKOVA. (Till Misja) Hallå, engelska grammatik! Har de inte kastat ut dig från universitetet än?

MISJA. De hann inte. I dag har jag avlagt sista tentamen.

KUVSJINNIKOVA. Stammade du?

MISJA. (Skämtar och grimaserar, rabblar) Den ryska monarkin är något sui generis, och kan endast studeras i dess individualitet. Att förväxla den med andra existerande monarkier vore att missförstå den. Att den högsta makten i Ryssland är obegränsad, bevisas...

ANTON. Så slutade min juridiska utbildning! Fenix staplade alltid föreläsningar om straffrätt, processrätt, fångvård. Och jag läste dem för nöjes skull.

MISJA. Erkänn att du fick Sachalin-idén från mina föreläsningar!

KUNDASOVA. Jag beundrar, förstås, och allt sådant, Antons självförnekelse... men i grund och botten är det ingen idé att ni åker! Er resa kommer inte att förändra något i vårt stackars Ryssland!

FADERN. Det är inte bara ljuset utanför fönstret! Går man ut ur stugan, ser man mer!

KUNDASOVA. Sachalin är en så fruktansvärd plats, mina herrar! Man säger: "runt om är hav, och i mitten är sorg". Jag gjorde utdrag åt Anton Pavlovitj, och nu vet jag allt om Sachalin. Militärerna som tjänstgör där får enorma summor pengar och räknar ett år som två. Men alla drömmer om att komma därifrån! Och det är ingen hemlighet att vår regering älskar att lova, men ogillar att hålla sina löften! Så vad gör vi? Skänka bort Sachalin till Japan eller Kina? Att förvisa dit är utan tvekan den enda utvägen! Ja, ja, mina herrar, jag försvarar tvångskolonisationen!

ANTON. En människas liv, även om hon begått det grövsta brott, bör inte betraktas som ett medel för något annat!

IVANENKO. Jag förstår det som att Anton Pavlovitj, så att säga, sympatiserar med kristendomens grundläggande idé – att varje människosjäl... att varje mänskligt liv utgör ett självständigt, oföränderligt, absolut värde?

KUNDASOVA. Det handlar inte om Sachalin, mina herrar! All kamp i Ryssland är dömd! Livet krymper. Intellectet snävas in. Energin blir ytlig. Personligheten utplånas. (Blir entusiastisk, gestikulerar kraftigt)

Misja, bakom hennes rygg, imiterar henne så hon inte märker det.

KUNDASOVA. Mänsklighetens gemensamma intressen är formella! Det viktigaste är småborgerligt välstånd! Denna väg leder oss till att upprepa Kinas misstag! Kanske någon kris kan rädda oss från Kinas förfall! Men varifrån ska den komma? Se er omkring! Vad kan väcka folket? Finns det en sådan idé? Kan den ens födas? Vi rör oss från ofullkomlig småborgerlighet mot fullkomlig småborgerlighet!

Alla skrattar.

KUNDASOVA. Sa jag något roligt?

LEVITAN. I vårt ryska liv finns det faktiskt mycket som är illa. Men småborgerlighet och vulgaritet är främmande för oss! Ryssland är ett okulturellt land, men jag älskar det, den eländiga!

FADERN. Antosja, kom det post?

ANTON. Ja, "Nyheter", "Börsbladet" och "Läkaren". Ta dem från mig.

Fadern går in i Antons arbetsrum.

ANTON. Låt oss gå upp i salongen, mina herrar!

Alla går uppför trappan. Och fadern kommer ut från arbetsrummet med tidningarna och följer efter dem till andra våningen, medan han bläddrar i tidningarna. Levitan dröjer sig kvar, läser lapparna som sitter på blommorna. Kuvsjinnikova kommer tillbaka och stannar framför Levitan.

Levitan rycker till, vill undvika en tête-à-tête, men Kuvsjinnikova spärrar vägen för honom uppför trappan. De ser på varandra och tiger.

KUVSJINNIKOVA. Hos Tjechovs är trappan som i Adelsförsamlingen.

LEVITAN. Inte nu, Sofja, bara inga scener, inte här...

KUVSJINNIKOVA. Vad har de klätt räcket med?

LEVITAN. Manchestertyget. Jag ber er – inga scener här!

KUVSJINNIKOVA. Ni undviker mig fullständigt. Efter Plyos har ni inte gett mig möjlighet att tala ut med er.

LEVITAN. Jag är trött.

SOFJA. Tycker ni om Lika?

LEVITAN. Nej.

SOFJA. Masja?

LEVITAN. Nej.

SOFJA. Vem då?

LEVITAN. Jag skjuter mig.

MATSALEN.

Ett litet rum med ljusgula tapeter. I mitten – ett långt matbord. Runt om – enkla wienersoffor. Över bordet – en lampa i taket, med vit glasskärm. En vit kakelugn. På dörren – ett körsbärsrött draperi. På väggarna – brickor, dekorativa tallrikar. På fönsterbrädorna – azaleor, ficuskrukväxter. På väggarna i blomsterurnor – kaktusar. Ett stort akvarium. Ljusa, glada toner dominerar.

Alla har redan satt sig. Kuvsjinnikova och Levitan går långsamt uppför trappan.

FADERN. (Har slutat bläddra i tidningarna, ilsket) Skandal! Skam! Inte en rad om din avresa! De hyllar kosacken Pesjkov! Han, lojal undersåte, han, patriot! Fotograferad tillsammans med storfurst Aleksandr Michajlovitj!

Vilken patriotism och kärlek till fosterlandet – att resa från Blagovesjtjensk på Amur till S:t Petersburg för tsarens skull! Och han fick en orden!

KUNDASOVA. Åh, det är bara avskum!

SOFJA. (Från tröskeln) Och kosacken Pesjkovs sto, fick det en orden? (Sätter sig bredvid sin man) Allmänt skratt.

MOR. Det räcker, far! Låt oss äta! (Korsar sig) Polja!

Polja håller upp soppan åt alla.

FADERN. (Slår Misja hårt i ryggen) Äntligen har jag fått alla barn ut i världen! Även om jag själv fick nöja mig med kopparslantar.

MISJA. Milda, far!

FADERN. Nu måste du gå in i statlig tjänst, så du slipper leva på tältkanten.

MOR. Antosjenka, bjud upp unga damerna!

LEVITAN. (Sätter sig) Det är jag som ska uppvakta unga damerna! Krokodil, svara mig – varför kommer det så många anständiga, bildade och eleganta unga damer till dig?

MOR. De är inte gäster. De är våra!

IVANENKO. Och nu, om ni tillåter mig att uttrycka mig... Detta matrum pryds av en ung dam av enastående skönhet...

ANTON. Dö, Ivanenko, bättre kan man inte säga! Manja, Olga, Lika! Här har ni en utmärkt anledning att ta varandra i håret!

MOR. Och alla ljuger för mig! Manechka, bjud på maten!

ANTON. Det är jag som bjuder! Ät av denna fisk, mina herrar! Den kostar två rubel sjuttiofem kopek per skålpund! Dessa ansjovis är inte, som ni kanske av misstag tror, de för fyrtio kopek, utan sextio kopek – per plåtburk! Vi ska dricka "Marsala". Misja, hur mycket betalade du för den?

MISJA. Två rubel åttio kopek – per flaska.

ANTON. Så dyrt det är att bjuda damerna på "Marsala"!

MASJA. Pojkar, sluta nu!

ANTON. Vi dricker vodka – tre snapsar, och damerna – en! (Håller upp vodka)

Misja håller upp vin åt kvinnorna.

KUNDASOVA. Ursäkta, men jag ska ha vodka!

ANTON. Levitan, vad viskar du till Lika?

LEVITAN. Jag förför henne!

ANTON. Du gör det förgäves! Hon är dygdig. (Reser sig med glaset) För mor och far! För de för mig mest älskade människorna! Jag kommer att vara er evigt tacksam för att ni, våra föräldrar, gav oss, era barn, en utbildning!

LEVITAN. Jag ansluter mig till er inspiration! Jag har aldrig haft ett eget hem eller en egen familj. Och av hela mitt hjärta älskar jag ert hem och er familj!

IVANENKO. Och jag har funnit här en familj och en tillflykt i livets stormar. Alla skålar och dricker.

MOR. Vet ni hur Antosja började skriva? Vi levde fattigt då. Vi arbetade, förstås, alla efter bästa förmåga. Masja lagade mat, tvättade, lagade kläder. Tack vare henne gick ingen av oss smutsig eller skrynklig. Vi klädde oss fattigt, förstås, men rent och snyggt. Jag stickade halsdukar hela dagarna och sålde dem för femton kopek. Misja, liten och klen, steg upp långt före gryningen och gick till affärerna efter bröd och annat ätbart. Far bodde och åt i magasinet, hos husbonden. Storebror Aleksandr hjälpte till lite. Och vår bortgångne Nikolenka hade redan börjat dricka och kom självspringande till oss för att äta. Anton var student. Hela dagarna läste han. Och han var mycket ledsen över att min namnsdag snart skulle komma, och att det inte fanns några pengar till en kaka. Så tog han och skrev en berättelse! Berättelsen trycktes! Och han fick några rubel. (Skrattar) Vi firade namnsdagen! Och från den tiden blev han familjens försörjare. Med Anton är jag inte rädd för något! Ta lite fisk, Isaak!

LEVITAN. Tack! Och en liten gurka!

FADERN. Gud give, Anton, att din kärlek till familjen aldrig förändras!

MOR. Ät, Antosjenka! När får du nu äta som folk?

ANTON. På Sachalin ska jag äta riktig fisk. Sterlet! Och ostron är nästan gratis! Men jag skulle väldigt gärna vilja veta vem som, när jag är borta, ska feta med dig, Lika, till fem på morgonen? Det är tur att Ivanenko inte har några pengar! Annars skulle jag av svartsjuka döda honom direkt efter min ankomst!

LEVITAN. Och då skulle du skickas till Sachalin en gång till, men den här gången på statens bekostnad, och inte på din egen.

FADERN. I dag är det fjorton år sedan jag kom för att bo i Moskva. Det var också vår. Lika ruskig och kall som nu. Bara att jag inte hade några pengar alls! Jag åt ingenting på fyra dagar. Jevotjka, avstå från fett, tänk på den yttersta domen!

ANTON. Pappa, som läkare, förklarar jag bestämt – mamma behöver smör varje dag!

LEVITAN. Varför, Jevgenija Jakovlevna, är era gurkor alltid så goda?

FADERN. Vi saltar dem i pumpor!

SOFJA. Härligt, härligt! Jag ser på ert bord och tänker – vad synd att jag inte målar stilleben! Vilket överflöd! Vilka färger!

MOR. (Till Kundasova) Oletjka, ni äter ju ingenting!

KUNDASOVA. Bry er inte om mig!

ANTON. Levitan, flytta mjölet från Lika!

MOR. Hitta på, Lika är inte alls tjock! Jag gillar inte att det är på modet med smala nu! Ät, Lidotjka, lyssna inte på honom!

LEVITAN. Får jag föreslå en skål?! Jag har läst hos Gogol om moskvabokhandlaren Koltjugin Ivan Grigorjevitj: "Dessa journalister med sina böcker är som unga flickor med platonisk kärlek – älskar, älskar, men ingenting har!" Så låt oss dricka för avresan, som också är ett triumferande återvändande! Er inspiration!

Alla skålar och dricker.

FADERN. Med hjälp av de heliga moskvahierarkernas böner kommer Antosja tillbaka levande och välbehållen. Kanske får han en orden! Jag minns hur jag som pojke under svältåren åt ekbark och målla. Och vi drack tjära mot kolera. Invärtes – tjära. (Suckar)

Polja byter tallrikar och bär ut överflödigt porslin.

ANTON. När jag kommer tillbaka ska jag genast gifta mig med en intelligent, bildad ung dam. Och under smekmånaden ska vi sätta oss och sortera Sachalin-antekningarna! Det får vara nog med att utnyttja Marja! Hon måste skaffa sig ett eget liv!

LEVITAN. Jag är förvånad, Anton, att du är ogift vid trettio, när det finns så många vackra kvinnor omkring dig!

IVANENKO. Minns ni aposteln Paulus brev till korinthisarna? Jag vill att ni ska vara utan bekymmer. Den ogifte bekymrar sig för Herrens sak! Hur

man ska behaga Herren! Men den gifte bekymrar sig för världsliga ting. Hur man ska behaga sin hustru.

LEVITAN. Och jag ska gifta mig. Jag är trött. Jag vill ha familj, ömhet, delaktighet.

ANTON. Beduin, om du syftar på Lika, så förgiftar jag dig! Och låt mig vara Salieri, och du Mozart.

KUNDASOVA. Jag förstod inte – ska man gratulera Levitan eller inte?

ANTON. Så naivt! Gratta! Han får två hus på Marosejka och tio minderåriga barn med sin hustru!

LEVITAN. Och vad säger ni, Marja Pavlovna?

MASJA. Jag tycker allt detta är oseriöst. Ni har sådan framgång hos kvinnorna, att er blivande hustru inte får vara avundsjuk.

LEVITAN. Ja, kvinnorna älskar mig! Och jag blir ibland starkt förälskad. Men jag vill bara gifta mig med en enda.

KUNDASOVA. Och nu vill jag föra dig till din värld, där du ska föröka Adams ätt, äta, dricka, lida, arbeta, darra, skratta, gråta, sova och dö.

SOFJA. Och jag har en begäran till er, Anton Pavlovitj. Ni kommer att segla förbi Plyos. Ni får se kyrkogården, kyrkan, det ensamma huset på berget under det röda taket... Hälsa till allt från mig! Dyster harmoni, men jag tillbringade den lyckligaste sommaren där. Levitan och jag arbetade mycket och framgångsrikt där.

ANTON. (Artigt) Absolut. Jag ska gå ut på däck och hälsa från er.

LEVITAN. Jäklar, varför tar allt i världen slut? Jag kommer att sakna ditt avskyvärda tryne, Krokodill!

MISJA. Resan – är en bra och välgenomtänkt idé. Men det är tungt att ta farväl av dig! Din frånvaro kommer att kännas mycket. Du har inte åkt än, och huset känns redan lite öde. Ordning och reda i vårt liv rasar samman framför ögonen på oss. Som om du ensam upptog alla rummen på en gång!

IVANENKO. Och ingenstans har jag tillbringat tiden så lyckligt som i er byrå! Hur mycket te jag har druckit här! Det måste vara minst fem skålpund! Hur många luncher och middagar jag har ätit! Jag uppskattar er vänlighet och omtanke. I svåra tider stödde ni mig. Ni lät mig inte gå under, ni stoppade mig på avgrundens brant. Ni hittade arbete åt mig. Kort sagt, jag kommer att sakna er gruvligt, Anton Pavlovitj! (Torkar en tår)

MISJA. Idyllen i vårt hem är slut! Efter idyllen kommer vanligtvis dramatik.

MASJA. (Genom tårar) Misjka, din dumma!

ANTON. (Till Masja) Du och mamma behöver inte följa mig till Zagorsk. Ni har ändå ögonen på våt fläck. Gråt av er här i Moskva, så slipper ni upprepa det i Lavran.

MASJA. Ja. (Till Kundasova) Och i övermorgon, Olga, till seminariet, till våra elever!

KUNDASOVA. (Märkbart berusad) Kanske följer jag med Anton Pavlovitj till Kinesjma.

ANTON. Trevligt. Tackar!

KUNDASOVA. I ravinerna vid Kinesjma har jag ett möte med någon.

ANTON. Jag avundas lyckliga varelser! Ursäkta mig. Jag går till mig en kvart. Jag måste skriva några affärsbrev. Tack, Masja, steken var utmärkt.

MASJA. Var är Polja? Det är dags att duka av.

ANTON. Jag skickar upp Polja. (Går nerför trappan)

MISJA. Ivanenko – vid pianot! (Sjungen "Lova")

IVANENKO. Vilken röst...

MASJA. Så han sjöng äntligen! Vilken hemsk röst! Det river i själen!

Alla skrattar. Och vi återvänder inte till matsalen.

Anton kommer ut i tamburen och hör snyftningar. Han går fram till hatthyllan, drar isär ytterkläderna och upptäcker den gråtande Polja.

ANTON. Polenka, vad är det för tårar som världen inte ser? Vem har gjort er illa? Har någon gjort er illa?

POLJA. Nej, nej... det är bara tänderna som gör ont.

ANTON. Men vi måste ju göra något åt era tänder!

POLJA. Tack, Anton Pavlovitj! Det har redan gått över. Jag går nu. (Går in i köket)

Anton står en stund och förvånas, sedan går han in i sitt arbetsrum och sätter sig vid bordet.

Dörrklockan. Polja öppnar.

EFROS. (Kommer in självsäkert och bestämt, till Polja) Ny betjänt?

POLJA. Ja.

EFROS. (Lyssnar mot ljuden från övervåningen) Är Anton Pavlovitj hemma?

POLJA. Ja. Men han reser i dag och tar inte emot obehöriga.

EFROS. (Nickar mot övervåningen) Vem är där uppe? Jag hör inte hans röst?

POLJA. Anton Pavlovitj är i sitt arbetsrum.

EFROS. Ensam?

POLJA. Ja.

EFROS. Och Marja Pavlovna?

POLJA. På övervåningen med gästerna. Jag ska hämta henne.

EFROS. Nej! (Stoppar pengar i Poljas hand) Här! Ta! Och säg ingenting till någon! Anton Pavlovitj väntar mig! (Utan att ta av sig ytterkläderna, snabbt, och utan att knacka, går hon in i Antons arbetsrum)

ANTON. (Förvånat) Dunja?

EFROS. Hur är er världsåskådning i dag? Hur många rader har ni skrivit? Vad får ni per rad? Jag har kommit för att hämta mina brev! Oroa er inte, ingen kommer att upptäcka oss! Jag gav er betjänt tre rubel för att vara tyst. Förresten, falska! Min bror, en liten jude, ritar dem perfekt. Fullkomlig illusion! Varför stirrar ni som på ett spöke? Ni kommer att skada ögonen! Ge mig breven snabbt! Annars får den förbannade Masjka reda på det! Hon lägger sig i allt! Och just nu tål hon mig inte! (Ruffar grovt och hetsigt igenom Antons papper, sprider dem)

ANTON. Varför är ni alltid så argsint, ni förvirrade varelse? Krossa inte fotografierna! Bryt inte blyertspennorna! Stöka inte till det för mig! Här – era brev! Jag hade tänkt ta med mig dem.

Efros bläddrar snabbt igenom breven och kastar dem i kakelugnen.

EFROS. Jag önskar er en skakig resa! Fastna i isen! Dö av förtjusning över att ni är en stor författare! Ådra er en könssjukdom hos flickorna i Singapore! Efter resan kommer ni inte längre att vara rund, utan en jorden-runt-dåre!

ANTON. Ni borde inte ha tackat nej till att gifta er med mig för fyra år sedan. Då skulle vi ha skilt oss för länge sedan! Men under de ett–två åren vi levde tillsammans, hann ni säga så många elakheter till mig obehindrat!

EFROS. Giftas med er? Det var en utmärkt idé! Men ni var ju så orolig för att era föräldrar skulle ta illa vid sig av ett borgerligt äktenskap! Enligt er skulle jag ha konverterat till ortodoxin och blivit utan ett öre! Min far skulle ha tagit ifrån mig pengarna! Men det är väl sådana småsaker jämfört med äran att vara er maka! Att bo tillsammans med hela er familj! Och vad gör det att det är i fattigdom? Smekmånaden skulle tillbringas i ett genomgångsrum! Och på sommaren vila på en smutsig gård hos ukrainarna! Att hos Masja och er mor lära mig att sy skjortor och laga mat till er! Att i ett halvår spara ihop till en ny hatt och diskutera det med hela familjen! Jag börjar ångra den förlorade möjligheten att vara hustru till en stor författare!

ANTON. Börjar ni ångra det? Men det är inte för sent, Dunja!

EFROS. Ser ni, jag kan inte byta bort mina hästar mot er! Och jag älskar att resa utomlands! Jag är en flärdfull kvinna! Och jag kan inte klä mig så billigt och löjligt som Masja! Jag är van vid att spendera pengar på mig själv, utan att räkna och utan att redovisa för någon! (Tystnar plötsligt)

ANTON. Vet ni, Dunja, min bror Ivan skrev "strunt" på en gymnasists uppsats, och han läste det på latin som "reniksa". Allt ni säger är reniksa. Men ni har förresten blivit vackrare, och er karaktär har blivit lugnare.

EFROS. Anton, Anton! Allt är småsaker och struntprat! Jag har gott om pengar! Strunta i allt! Ge oss av någonstans! Utomlands! Till Paris!

ANTON. Reniksa. Ni var, och ni förblir, en fantast.

EFROS. Varför, varför är vi båda olyckliga? För vad? Ja, ni misstog er inte om er själv! Ni är nu berömd! Men ni bor fortfarande i en usel miljö. Det luktar kålsoppa i tamburen. Varför lever ni så? Ni har ett så intensivt andligt liv! Ni har lidit så mycket och lider så mycket, att ni åtminstone utåt borde vara omgiven av bekvämlighet! Åh, era drakar sneglar på mig och vill bita mig! (Slår på ljusstakarna med sin handskbeklädda hand och rycker tillbaka den) Men! Men-men! Fan! Brände hål på handsken! (Drar av sig handsken och kastar den på golvet) Min snodd! Ni bär den fortfarande! Var snäll och lämna tillbaka den! (Drar i snodden runt Antons hals)

ANTON. Argpacka! Släpp mig! (Tar själv av den, kastar den till henne, gnuggar sig på halsen) Ni höll på att strypa mig! Den här öglan – är en symbol för den lycka som ni bara kan ge.

EFROS. Farväll! Jag älskar er fortfarande vansinnigt mycket! Fan ta er! (Lämnar hastigt arbetsrummet och springer mot ytterdörren)

ANTON. (Springer efter henne) Dunja!

Efros tvärstannar, springer tillbaka och kastar sig i hans armar. En lång kyss. Mycket lång.

Lika kommer ut på trappavsatsen på övervåningen. Hon ser det. Hon trycker händerna mot munnen. Sedan nästan ramlar hon, tar tag i räcket. Står och ser på dem.

Lika blir inte sedd. Efros stöter bort Anton och springer iväg.

Anton ser Lika, breder sorgset ut armarna och går in till sig.

Lika springer ner, letar febrilt efter sin kappa och kan inte hitta den.

Anton plockar upp handsken i arbetsrummet, betraktar den, kysser den och kastar den i kakelugnen.

MASJA. (Längst upp på trappan) Lika? Var det någon som kom?

Lika svarar inte och visar sig inte.

MASJA. Polja!

LEVITAN. (Kommer ut efter Masja) Marja Pavlovna, jag väntar på svar.

MASJA. Förstå mig rätt. Jag kan inte störa Anton Pavlovitjs invanda liv. Jag kan inte beröva honom den ordning han så väl behöver. Jag kan inte beröva honom den kreativa miljö jag alltid försöker skapa för honom. Jag kan inte! Jag kan inte vålla honom obehag! Mitt liv tillhör honom och ingen annan.

LEVITAN. (Visslar) Jag bugar mig och drar mig tillbaka.

Misjas sång hörs igen.

MASJA. (Ropar in i salongen) Misjka, tillräckligt! Jag orkar inte mer! (Går ner)

SOFJA. (Går fram till Levitan) Säg mig bara en sak – har du övergett mig för gott?

LEVITAN. Jag är trött.

SOFJA. Vad betyder det? Plåga mig inte! (Griper tag i hans händer och kysser dem) Du är sista sidan i min roman!

LEVITAN. (Halvhögt) Jag skjuter mig. För tredje gången skjuter jag mig. Är det det ni alla vill? (Går tillbaka in i salongen)

Sofja sätter sig på trappsteget och lägger huvudet mot räcket.

Masja står mitt i tamburen och trycker fingrarna mot tinningarna och upprepar: "Herregud, Herregud..." Hon märker Lika, och går genast fram till henne.

MASJA. Gömmer du dig? Vad är det med dig? Är du upprörd över något? Vad gör du här ensam?

LIKA. Jag går. Jag har fruktansvärd tandvärk.

MASJA. Så synd! Just i dag! Och bröderna Ivan och Aleksandr ville så gärna träffa dig. De kommer snart. Hur mogen du har blivit, Lika! För ett halvår sedan var du så rolig och sa till din yngsta grupp: "Mesdames, tyst... mesdames, tyst...". Jag ville visa dig för bröderna, så jag bjöd in dig.

LIKA. Jag visste inte ens då att du var den där Tjechovs syster!

MASJA. På grund av din ständiga blyghet gick du inte in i rummen, utan stannade just här. Jag gick upp efter en bok till dig, och på vägen sa jag till Misjka: "Jag har tagit med mig en enastående vacker kvinna. Men hon är mycket blyg och gömmer sig bakom rockarna." Misja började sakta gå upp och ner för trappan och försökte få syn på dig.

LIKA. (Skrattar) Jag var nära att gråta av förlägenhet och gömde mig verkligen bakom någons päls.

MASJA. Men Misja fick syn på dig. Han gick till Anton och rapporterade: "Det är en så söt flicka hos Marja, hon står i tamburen." Anton slutade arbeta och gick långsamt uppför. Misja efter honom. Sedan gick de ner, sedan upp igen.

LIKA. Och jag tryckte mig av alla krafter mot hatthyllan.

MASJA. De passerade tio gånger och tittade på dig.

LIKA. Och jag stod och tänkte – fy, så många män i det här huset! Och varför går de hela tiden upp och ner för trappan?

Båda skrattar och kramas.

LIKA. Tänk om jag åker med Anton! Förför honom och gifter mig med honom någonstans i Tiumen! Vi slänger Sachalin i havet! Och åker direkt till Ceylon på smekmånad!

MASJA. (Skrattar) Jag är rädd att det inte bara är du som har sådana planer! Kundasova är fast besluten att följa med Anton, ingen vet hur långt! Ni kommer väl inte att slita ut ögonen på varandra?!

LIKA. På grund av min svaga karaktär ger jag upp utan strid! Jag ska studera sång. Jag går under, Masja! Jag svär – jag går under!

MASJA. Nu, Likusja, nu... Vad är det här för tårar?

LIKA. (Nära ett hysteriskt utbrott) Jag går under, Masja, jag går under! Du är så säker, så klok... Hjälp mig, jag går under! Hjälp mig, säg vad jag ska göra?

MASJA. Tyst, mesdames, tyst... Det är bara nerverna, inget annat. Det är humöret.

LIKA. Jag går under, Masja, jag har en förkänsla av att jag går under!

MASJA. Allt kommer att ordna sig. Du är ung, vacker, du har en underbar röst! Du kommer att bli en berömd sångerska! Och jag ska vara stolt över att känna dig. Bara, mer karaktär och vilja! Låt dig inte ryckas med av bohemlivet! Arbeta med dig själv, så har du allt framför dig! Din framtid ligger i dina händer! Allt kommer att bli underbart!

LIKA. Jag går under, Masja.

Anton kommer ut från arbetsrummet.

MASJA. (Till Lika) Tyst, mesdames! (Till Anton) här håller jag på att prata bort Likas tandvärk. Hon har ont, och Lika tänkte gå.

ANTON. Är jag läkare eller inte? När jag fortfarande var student och praktiserade på sommaren på Voskresensk-sjukhuset, kom en patient med tandvärk. Jag tog modigt och självsäkert på tången och, efter viss plåga, drog jag ut... en frisk tand! "Det gör inget, det gör inget," uppmuntrade mig den lokale läkaren, "dra ut de friska, så kommer du kanske till de sjuka också!" Jag började dra ut den sjuka tanden. Men den gick sämre än den friska. Jag bröt av kronan. Patienten svor på mig och gick.

MASJA. Jag är inte säker på att dessa minnen uppmuntrar Lika.

ANTON. Det gör inget. Hämta, Masja, bomull, valeriana eller vodka. Innan Lika blir helt skelögd och dränker vårt hus i tårar.

Masja går uppför, passerar Kuvsjinnikova.

KUVSJINNIKOVA. (Till Masja) Så trevligt ni har det hos er. Fridfullt, sömnigt, som på landet. Inga passioner.

LIKA. (Till Anton, efter en generad tystnad) Åh, vad jag skulle vilja vara gammal redan. Som Kuvsjinnikova.

ANTON. Varför det? Som nu är ni mycket söt.

LIKA. Jag känner mig värdelös, tom och oviktig! Åh, vad jag skulle vilja förstå varför Garsjin begick självmord, Dostojevskij var i straffarbete, Levitan är alltid dyster... Och ni åker till Sachalin?

ANTON. Jag är för utmattad nu. Och kan inte säga er något vettigt, Lika! Sachalin har tagit alla mina tankar och all min tid. Och varken det ena eller det andra kan jag nu förfoga över efter eget tycke. Och så familjen – ett problem, systemen – ett problem, Misjka – ett problem! Mitt privatliv – tusen frågor! Och inte ett enda svar! Jag känner mig matt och tung.

Vänta lite, Lika, ha tålamod! Så ska vi förstå allt som händer oss nu, vi ska reda ut allt! Vi är fortfarande unga, Lika! Och vi ska leva länge, länge... Sachalin kommer, hoppas jag, att ge mig ny energi och tro på mitt uppdrag. Gå inte, Lika, var generös! Det kommer att kännas tomt att resa utan att bland avskedarna se ert kära ansikte!

MASJA. (Kommer tillbaka) Här, det begärda, herr läkare! Nu kan ni börja behandlingen! Jag skickar Misjka efter en hyrvagn. Låt Misjka skjutsa hem Lika.

LIKA. Tack, Masja, det behövs inte, jag stannar. Jag stannar...

SLUT